

Bestuurskundige Berichten

TNT Post
Post betaald

Lustrumeditie

'De B.I.L. in haar element'
25
Jaar
5e Lustrum

Waarde lezer,

Het is u ongetwijfeld bij het zien van de voorkant van deze editie al opgevallen dat er geen reguliere Bestuurskundige Berichten voor u ligt. Dit is de speciale lustrumeditie van Bestuurskundige Berichten! In de week van maandag 17 tot en met zaterdag 22 mei 2010 vierde de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden haar 25 jarig bestaan. In het kader van dit juB.I.L.eum heeft de redactie voor u een speciale editie samengesteld waarin de opleiding Bestuurskunde, de lustrumweek van de B.I.L. en de studievereniging centraal staan. Gedurende de lustrumweek was de B.I.L. in haar element en vormden de elementen lucht, aarde, water en vuur de rode draad. De Van Braamlezing werd dit jaar uitgesproken door de Nationale Ombudsman, Alex Brenninkmeijer, en tijdens het lustrumsymposium kreeg de B.I.L. bezoek van oud VVD politicus Frits Bolkestein. Welke activiteiten, lezingen, workshops, borrels en feesten er die week verder hebben plaatsgevonden kunt u in een uitgebreid verslag teruglezen.

Naast het heuglijke feit dat de B.I.L. op 22 mei 2010 25 jaar bestond was er al eerder dit academisch jaar sprake van een jubileum toen de opleiding Bestuurskunde in november 2009 haar vijfde lustrum vierde. Bestuurskunde is van oudsher een opleiding die sterk beïnvloed wordt door vier disciplines uit het wetenschappelijk onderwijs, te weten: sociologie, economie, politicologie en recht. Om het wetenschappelijk karakter van deze editie te kunnen koppelen aan het thema van de lustrumweek worden de vier disciplines van de opleiding Bestuurskunde uitgelicht. In de bachelor krijgen deze disciplines duidelijk aandacht bij vakken als nationale politiek, sociologie, inleiding in de economie en staats- en bestuursrecht. Om deze vier vakgebieden uit te diepen zijn er verschillende professoren benaderd die een bijdrage hebben geleverd door middel van het schrijven van een artikel uit hun vakgebied.

Verder vindt u in deze editie een column van onze Commissaris Activiteiten en Lustrum en deelt een lustrumcommissielid haar ervaringen en werkzaamheden in de weken voorafgaand en tijdens het lustrum met u. Tevens kunt u genieten van een diepte interview met drie oud-bestuursleden van de B.I.L.: Marian Dobben (bestuur 2000-2001), Nadja Jungmann (bestuur 1993-1994) en Hanneke van Bergen (bestuur 1990-1991). Momenteel werken zij alle drie bij een adviesbureau in Utrecht en Bestuurskundige Berichten vond hen bereid om voor deze editie even terug te gaan in de tijd.

Voor nu wens ik u een hele fijne zomervakantie toe! Dat u maar mag genieten van deze Bestuurskundige Berichten als u heerlijk in de zon op een terrasje zit of onder de palmbomen op een exotisch eiland ligt.

Met vriendelijke groet,

Marjolein Thon
Eindredacteur

ZET NU DE EERSTE STAP IN JE CARRIÈRE BIJ DE OVERHEID!

Ga naar de vernieuwde carrièrepagina's
van Binnenlandsbestuur.nl

Hier vind je o.a.

- ★ Dagelijks nieuws over de arbeidsmarkt
- ★ BB Netwerk
- ★ Werkgeverspresentaties
- ★ De werkdag van ...

Meld je nu aan voor de GRATIS
carrièrenieuwsbrief op
www.binnenlandsbestuur.nl/carrière

Colofon

Bestuurskundige Berichten

Semi-wetenschappelijk magazine van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden

Postbus 9555, 2300 RB Leiden

Tel. 071-5273696

Fax. 071-5273979

E-mail: bil@bilboard.nl

www.BILboard.nl

Jaargang 24 - nummer 3 - Juli 2010

Hoofredactie:

Anneclaire Hagenaar & Marjolein Thon

Eindredactie:

Sandra Korstjens & Carolien Maas

Redactie:

Lisa Blanken, Thijs de Bruijn, Sander Harmes, Sandra Korstjens, Carolien Maas, Annemieke de Roos

Lay-out:

Anneclaire Hagenaar & Marjolein Thon

Aan deze editie werkten mee:

Prof.dr. W. Arts, Hanneke van Bergen, Prof.dr. K. Caminada, Mr.Dr. G.S.A. Dijkstra, Marian Dobben, Prof.dr. H. Flap, Prof.dr. K. Goudswaard, Jasper Hekert, Prof.dr. J. van Holsteyn, Nadja Jungmann, Johan Kinnegin, Frits van der Meer, Dr. P. Nieuwenburg, Jan Pronk, Prof.dr. M. Rutgers, Prof.dr. W. Ultee, Charlotte Wagenaar

Advertenties:

Liesje van der Hoorn, 071-5273696

Redactieraad:

Dr. F.M. van der Meer

Oplage:

900 exemplaren

Abonnementen:

Leden van de B.I.L. ontvangen Bestuurskundige Berichten gratis thuis. Voor niet leden kost een abonnement €11,35 per jaar. Dit dient te worden voldaan op bankrekening 56.65.22.357 t.n.v. de B.I.L. te Leiden o.v.v. abonnement B.B.

Bestuurskundige Berichten is een uitgave van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden (B.I.L.) en verschijnt viermaal per jaar. Het is niet toegestaan zonder toestemming van de redactie op enigerlei wijze het geheel of delen van dit nummer te reproduceren. Waar redacteurs op persoonlijke titel hun mening geven is dit niet noodzakelijkerwijs die van de gehele redactie. De redactie behoudt het recht voor stukken in te korten, te wijzigen dan wel niet te plaatsen.

Uitgever:

Orangebook, verenigingsdrukkerwerk & advies
www.orangebook.nl | T 013-5802195

ISSN 0920-5772

Copyright 2009 B.I.L.

Foto omslag: B.I.L. Lustrumlogo

Inhoudsopgave

Wetenschappelijk

4

Peilers, verkiezingen en pijlers van kiezersonderzoek

Door Prof. dr. Joop van Holsteyn.

7

Rationalisering van de politiek

Aan hand van de vraag naar de voorwaarden van rationalisering van de politiek, illustreren Prof. dr. H. Flap, prof. dr. W. Ultee en prof. dr. W. Arts hoe de oorspronkelijke pijlers van bestuurskunde in Nederland elkaar aanvullen.

12

Een economische kijk op leven lang leren

Prof. dr. K. Goudswaard en prof. dr. K. Caminada gaan inzicht in na over de effecten van scholing en in hoeverre er aanleiding bestaat voor overheidsbemoeienis om scholing te stimuleren.

16

De Wet OM-afdoening

De kijk van Mr.dr. G.S.A. Dijkstra en dr. P. Nieuwenburg op de nieuwe wet OM-afdoening en de consequenties van deze wet.

Vereniging

11

De B.I.L. boeit

Column geschreven door Johan Kinnegin, Commissaris Activiteiten en Lustrum.

18

De maand van... de lustrumcommissie

Verslag van lustrumcommissielid Charlotte Wagenaar over haar ervaringen voor en tijdens het lustrum.

22 - 26

Het lustrumverslag

Uitgebreid verslag van de lustrumweek met daarin de volgende onderdelen:

- De Van Braamlezing
- Lustrumsymposium: E-volution en bestuurlijke reorganisatie
- Het IKP Project
- Kanoen en barbecuen
- Bezoek aan veiligheidsregio haaglanden
- Het alumni-event
- De borrels en het lustrumfeest

Studie & Alumni

20

Column

Door Prof. dr. Mark Rutgers.

27

Interview met alumni

Een diepte interview met drie oud-bestuursleden van de B.I.L.: Marian Dobben (bestuur 2000-2001), Nadja Jungmann (bestuur 1993-1994) en Hanneke van Bergen (bestuur 1990-1991).

30

“Vroeger waren de studenten heren in driedelig grijs”

Een interview met de oudste en jongste generatie bestuurskundigen, Frits van der Meer en Jan Pronk.

32

Mededelingen

Peilers, verkiezingen en pijlers van kiezersonderzoek

Prof. dr. Joop van Holsteyn is universitair hoofddocent en bijzonder hoogleraar Kiezersonderzoek aan het Instituut voor Politieke Wetenschap van de Universiteit Leiden. In deze bijdrage geeft hij zijn kijk op kiezersonderzoek, stemgedrag en het electorale bestel in Nederland.

Prof. dr. Joop van Holsteyn

Het werk van de opiniepeilers ligt op het terrein van het kiezersonderzoek. Dat onderzoek naar het waarom en waardoor van individueel kiesgedrag en de uitkomst van verkiezingen kan immers, ruwweg, worden opgedeeld in voorspellend en verklarend onderzoek. Peilers houden zich primair met het eerste bezig, de meeste academische kiezersonderzoekers vooral met het tweede. Als het bij verkiezingen om een sportwedstrijd zou gaan, zou de voor-beschouwing worden gehouden en voorspelling worden gedaan door De Hond en de zijnen, terwijl na afloop Van Holsteyn en de zijnen met de analyse van het resultaat en de nabeschouwing zouden komen. Inderdaad, in zekere zin mosterd na de maaltijd, voor een beperkt publiek van mensen die dan nog geboeid zijn, als de strijd is gestreden en de winnaars en verliezers bekend zijn. Maar voor een beter, en vooral steviger empirisch en theoretisch gefundeerd begrip van de werkelijke drijfveren en motivaties van kiezers bij hun keuze op de dag der verkiezingen, dat feest der democratie, zijn die verklarende kiezersonderzoekers vooralsnog toch echt onmisbaar.

“In het verleden gepeilde voorkeuren bieden geen enkele garantie voor een blik op de toekomst, zou de slotzin moeten zijn van elk persbericht van welke opiniepeiler ook.”

Het is half mei 2010. We zitten – op het moment van schrijven – enkele weken voor de Tweede Kamerverkiezingen van 9 juni 2010. U, lezer, weet hoe die zijn afgelopen. Ik heb daar geen flauw benul van, ook al ben ik geschoold politicoloog en gespecialiseerd als kiezersonderzoeker. Zeker, ik ken en volg de peilingen. Maar dat zijn slechts moment-opnamen waarvan de voorspellende kracht van verkiezing op verkiezing geringer wordt. Door technische en ambachtelijke onvolkomenheden in het peilen zelf, door de toegenomen beweeglijkheid van het electoraat en door het feit dat de van peilingen afkomstige informatie invloed kan hebben op de uiteindelijke partijkeuze, is het lastiger dan ooit om peilingen gelijk te stellen met of te vertalen in robuuste verwachtingen. Peilingen hebben betrekking op het verleden, al is het maar een paar dagen terug. En in het verleden gepeilde voorkeuren bieden geen enkele garantie voor een blik op de toekomst, zou de slotzin moeten zijn van elk persbericht van welke opiniepeiler ook.

Onder kiezersonderzoekers zijn politicologen zwaar oververtegenwoordigd, en bijvoorbeeld bestuurskundigen fors ondervertegenwoordigd, als er bij de beoefenaars van die tak van wetenschappelijke sport al volbloed bestuurskundigen te vinden zijn. Misschien is hun ontbreken wel jammer, al was het maar omdat bijvoorbeeld vraagstukken van organisatie en management bij verkiezingen een niet geringe rol spelen. Want hoe vanzelfsprekend verkiezingen ook zijn in gevestigde democratieën als bijvoorbeeld Nederland, en ondanks het feit dat die verkiezingen met een zekere regelmaat plaatsvinden, hoe deze een beetje ordelijk en strak te organiseren hebben we blijkbaar nog steeds niet onder de knie. Denkaan de zogenaamde Rotterdamse toestanden bij de gemeente-raadsverkiezingen eerder dit jaar; een beeld

van wanorde en verwarring overheerste. De kwalificatie ‘muddling through’ zou voor die zo rommelige gang van zaken in de stemlokalen ruimschoots te fraai zijn. Denk trouwens ook nog even aan stemcomputers die in een merkwaardige vlag van regressie vervangen moesten worden door vuilnisbakken met een tweede leven. Nee, het organiseren en managen van verkiezingen gaat, nog altijd, bepaald niet vanzelf! Daar is werk aan de winkel voor bestuurskundigen, zou je bijna zeggen...

Dat het kiezersonderzoek zo gedomineerd wordt door politicologen, is te meer opvallend omdat die politicologen op hun beurt niet te beroerd zijn om in de gehanteerde benaderingen van de te onderzoeken problematiek welhaast schaamteloos leentjebuur te spelen bij tal van andere disciplines. Het mag dan misschien zo zijn dat de bestuurskunde rust op economische, juridische, sociologische en politicologische pijlers, het zo typisch politicologische kiezersonderzoek kent eveneens meer dan een enkele pijler, en eigenlijk geen enkele politicologische.

“Het zo typisch politicologische kiezersonderzoek kent eveneens meer dan een enkele pijler, en eigenlijk geen enkele politicologische.”

De eerste pijler is dan de sociologie. In de sociologische benadering van verkiezingen en kiesgedrag staat de (sociale) groep centraal. Het individuele kiesgedrag wordt gezien en verklaard vanuit het feit dat men als burger lid of onderdeel is van een bepaalde groep. Het kiesgedrag is dan primair de uitdrukking van de sociale identiteit. Voor de Nederlandse situatie was deze aanpak in de verklaring van kiesgedrag lange tijd dominant, en niet zonder reden. Want hoewel de metafoor van Nederland als verzuilde samenleving als elke metafoor een erg gestileerde en al te gesimplificeerde indruk geeft van de onderliggende feitelijke werkelijkheid, was het wel degelijk het geval dat lange tijd voor grote delen van de samenleving het leven scherp langs verzuilde lijnen was getekend. Ook het politieke leven.

Bij verkiezingen gaf men op dat vlak uitdrukking aan het feit dat men bij een bepaalde groep behoorde. Was men overtuigd katholiek, dan ging de stem naar de KVP. Afhankelijk van hun specifieke (sub)denominatie gingen de stemmen van protestanten welhaast als vanzelf naar ARP dan wel, in mindere mate, CHU. Voor seculiere kiezers was de sociaaleconomische positie sturend. Voor de arbeidersklasse was er de PvdA, voor de seculiere middenklasse de VVD. Zeker, dit is een al te simpele voorstelling van zaken. Hoewel: midden jaren vijftig van de vorige eeuw kon op basis van kennis over iemands religie, religieuze beleving zoals blijkend uit de frequentie van het kerkbezoek, en sociaaleconomische positie de partijkeuze van zeven op de tien kiezers worden begrepen. Deze

sociologische benadering van verkiezingen en kiesgedrag heeft echter in de loop der tijd gestaag en sterk aan belang ingeboet. De diverse ontwikkelingen die hebben geleid tot of onderdeel zijn van de ontzuiling, hebben uiteraard hun invloed gehad op de kracht van dit verklaringsmodel. Dat ging niet van de ene op de andere dag, maar aan het begin van de eenentwintigste eeuw was dit specifieke model ter verklaring van Nederlands kiesgedrag zo goed als krachteloos.

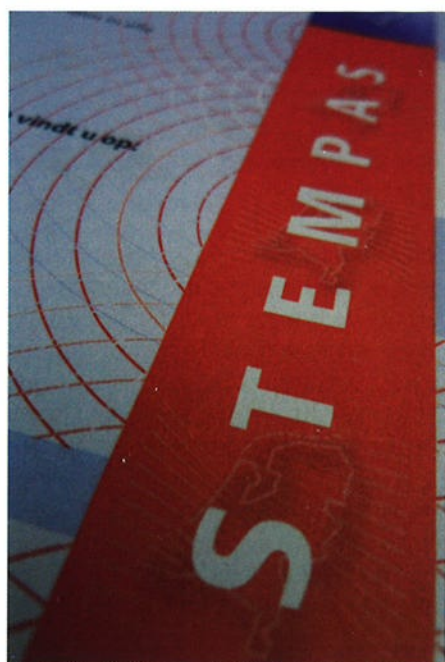
Een tweede pijler van het kiezersonderzoek is de sociaalpsychologie, die een aan de sociologische benadering verwante maar toch eigen, onderscheiden aanpak heeft gegenereerd. Niet de groepsidentiteit maar een meer individuele band tussen kiezer en partij staat in deze benadering van kiesgedrag centraal. Het idee is dat individuele kiezers zich reeds vanaf hun kindsjaren verbonden voelen met een bepaalde politieke partij. Vandaar het centrale concept partijidentificatie. Dit idee, dat in Amerika tot ontwikkeling is gebracht en daar tot op de dag van vandaag van grote verklarende waarde is, is voor de Nederlandse situatie echter nooit echt van vergelijkbaar belang geweest. De reeds dominante groepsidentiteit stelde als het ware de individuele identiteit in de schaduw, en het langzaam maar zeker verschrompelen van deze verzuilde groepsidentiteit heeft er niet toe geleid dat alsnog op individueel niveau een band tussen kiezer en partij tot ontwikkeling en bloei is gekomen.

Het hedendaagse kiezersonderzoek rust dan ook vooral op de derde traditionele pijler, en die is in essentie economisch. Vanuit dit perspectief wordt de burger of kiezer gezien als iemand die uit is op nutsmaximalisatie. Op een of andere manier wenst de kiezer met en door zijn partijkeuze een voordelige situatie te bewerkstelligen; de stem gaat naar de politieke optie die in termen van kosten en baten het voordeligste blijkt te zijn en de realisatie van de eigen preferenties de meeste kans van slagen geeft. Kiezen wordt instrumenteel, anders dan bij de twee benaderingen gebaseerd op de sociologie en sociaalpsychologie, die tot op zekere hoogte leiden tot een expressieve keuze. De kiezer gedraagt zich in deze optiek als een calculerende burger, een kwalificatie die althans in deze context geen enkele negatieve bijklank heeft of hoeft te hebben. Sterker, meer

dan de burger die zich slechts als lid van een groep of als individu bekend bij verkiezingen, past deze kiezer die wikt en weegt juist binnen de meeste modellen die vanuit een meer normatieve positie de representatieve democratie en de werking ervan beschrijven.

“Het hedendaagse kiezersonderzoek rust vooral op de derde traditionele pijler, en die is in essentie economisch.”

Hoe de calculus van de hedendaagse kiezer precies in zijn werk gaat en welke aspecten in de overweging worden meegenomen, daarover verschillen de meningen en inzichten. Relevant om te constateren is echter wel, dat in dit perspectief politieke inhoud een voorname rol speelt. Het kan gaan om meer brede ideologische overwegingen of om onderwerpen op heel specifieke beleidsterreinen, het kan gaan om een afrekening op basis van geleverde prestaties dan wel om een inschatting van de beloften van de om de stem strijdende politieke partijen en politici, maar linksom of rechtsom speelt de inhoud een rol. Dat kan mede verklaren waarom de stemwijzers, kieskompassen of hoe al dergelijke electorale hulpstukken ook heten moge, in korte tijd zo ongekend populair geworden zijn. Op deze faciliteiten voor de kiezer van de eenentwintigste eeuw is veel kritiek mogelijk of zelfs nodig, maar dat zij een primair inhoudelijke lading hebben is onmiskenbaar het geval. Blijkbaar willen kiezers toch weten waar partijen voor staan en hoe zich dat verhoudt tot de eigen inhoudelijke positie in de voorbereiding van hun partijkeuze. Vanuit normatief oogpunt kan hier moeilijk bezwaar tegen worden gemaakt, zo lijkt het.

Nog op een andere wijze laat de moderne kiezer zich tegenwoordig zien als een politiek betrokken burger die, meer wellicht dan in het verleden, zich in staaten bereidacht politieke invloed uit te oefenen. Ik doel hier op strategisch stemgedrag, dat wil zeggen een partijkeuze die, soms in afwijking van de partij die men ten diepste het meeste lief heeft, niet zozeer gericht is op de samenstelling van de volksvertegenwoordiging maar primair op de regering. Met het oog op coalitievorming na de verkiezingen kan de strategische kiezer, gevoed door op peilingen gebaseerde verwachtingen trouwens, trachten de mogelijkheden en onmogelijkheden van de formatie van een nieuw kabinet te beïnvloeden. Het is daarbij een beetje wrang dat juist de zo betrokken en weloverwogen handelende kiezer met die ene stem iets tracht te doen dat feitelijk – met die ene stem op de dik tien miljoen – volstrekt onmogelijk en futiel is, maar deze tragiek doet niets af aan de weldadige intentie en de dappere poging als zodanig. De kiezer forceert zich door te stemmen voor iets waarover de verkiezingen niet gaan en waarop hij in zijn eentje geen invloed zal uitoefenen, maar ook hier weer: verklaringen van kiesgedrag in termen van tactiek en strategie veronderstellen een inhoudelijke overweging en afweging bij de kiezer.

“Verklaringen van kiesgedrag in termen van tactiek en strategie veronderstellen een inhoudelijke overweging en afweging bij de kiezer.”

Dat de hedendaagse Nederlandse kiezer zich, in de frequent voorkomende gevallen van strategische afwegingen en kiesgedrag, zo ernstig moet forceren, heeft uiteraard mede te maken met de inrichting van het politieke en electorale bestel in Nederland. Hij moet zich wel overschreeuwen om zich met zijn stem over de Tweede Kamerverkiezingen heen verstaanbaar te maken in het proces van coalitievorming en kabinetsformatie. Bij een andere inrichting van het bestel zouden de mogelijkheden daartoe groter kunnen zijn, een inrichting waarover zeker ook door bestuurskundigen dient te worden nagedacht. Maar ja, het Nederlandse bestel heeft zich de afgelopen eeuw heel taai betoond. De oproepen tot herziening zijn talrijk, de vooral in commissieverband ondernomen pogingen een nieuwe politieke en democratische systematiek te ontwikkelen indrukwekkend in aantal, maar de feitelijke effecten uiterst gering. Het zou kunnen zijn dat de vereende krachten van bestuurskundigen, politicologen, economen, juristen, sociologen en wie er verder nog aan mee willen doen, tot een plan leiden dat onweersaanbaar blijkt te zijn, maar waarschijnlijker is toch dat het zover nog niet zal zijn wanneer Bestuurskundige Berichten een speciaal nummer het licht zal doen zien vanwege het vijftigjarige bestaan van de Bestuurskundige Interfacultaire vereniging Leiden (B.I.L.). ■

Rationalisering van de politiek

Prof. dr. Henk Flap en prof. dr. Wout Ultee zijn beiden hoogleraar sociologie aan respectievelijk de Universiteit Utrecht en de Radboud Universiteit Nijmegen. Prof dr. Wil Arts is emeritus hoogleraar sociologie aan de Universiteit van Tilburg. Het volgende artikel is gebaseerd op het door hen geschreven handboek voor de sociologie: Sociologie - Vragen, Uitspraken, Bevindingen.

Prof. dr. H. Flap, prof. dr. W. Ultee & prof. dr. W. Arts

In het navolgende artikel zullen wij, aan hand van een bespreking van de vraag naar de voorwaarden van rationalisering van de politiek, illustreren hoe de oorspronkelijke pijlers van bestuurskunde in Nederland, te weten economie, (staats)recht, sociologie en politicologie, elkaar aanvullen.

Een belangrijke vraag in de maatschappijwetenschappen is de volgende: Onder welke condities wordt geweldgebruik in de samenleving uitgebannen? Sinds de (staats)filosoof Hobbes wordt het bestaan van een staat die de geweldsmiddelen monopoliseert als voorwaarde gezien voor vrede onder burgers van een samenleving. De aanleiding voor zijn theorie, neergelegd in zijn boek Leviathan uit 1651, vormden de wanordelijkheden in het Engeland van zijn tijd, de gebeurtenissen die bekend staan als de Puriteinse Rebelle. Hobbes vroeg zich af hoe deze oorlog tussen de inwoners van een en hetzelfde land mogelijk was en hoe zo'n burgeroorlog kon worden vermeden. Volgens Hobbes zullen mensen die aan zichzelf zijn overgelaten met alle middelen hun eigenbelang nastreven. In een dergelijke situatie, door Hobbes aangeduid als de natuurstaat, zullen mensen elkaar bedreigen met geweld. Fysieke macht geeft dan de doorslag, en het leven onder die omstandigheden zal eenzaam, bruut en kort zijn. Uiteindelijk zien mensen in dat ze geweld moeten uitbannen en ze komen tot een afspraak om van geweld tegen elkaars leven en bezit af te zien. Ze roepen een staat in het leven die de geweldsmiddelen monopoliseert. Deze staat bestraft burgers die de wetten ter bescherming van leven en bezit overtreden, wat als bedoeld gevolg heeft dat het leven in soevereine staten minder gewelddadig is dan in een situatie zonder staat.

Volgens Locke in zijn Two Treaties uit 1690, een andere staatsfilosofische studie, is enkel en alleen het voorhanden zijn van een soeverein onvoldoende om geweld uit te bannen. Deze kan immers willekeurig of juist partijdig zijn bij de bestraffing van mensen die een wet (waarin de afspraken zijn neergelegd) hebben overtreden en de soeverein kan zelfs mensen bestraffen die de wet naleven. Dit leidt tot rebellie. Het voorbeeld daarvan uit zijn tijd was de 'Glorious Revolution' op de Britse eilanden in 1688. Onder welke omstandigheden kan die willekeur en partijdigheid worden verkleind? Hij meent dat dit gebeurt

in een situatie waarin de wetgevende en de uitvoerende macht van elkaar zijn gescheiden.

Montesquieu, nog een andere staatsgeleerde, onderkende in 1748 in diens De l'esprit des lois dat wanneer de uitvoerende macht de rechters in zijn zak heeft, meer gevallen van wetsovertreding onbestraft blijven en ook mensen ten onrechte worden veroordeeld. Zijn oplossing luidde dat bij een scheiding tussen de wetgevende, de uitvoerende en de rechtsprekende macht minder gevallen van wetsovertreding ongestraft blijven en er minder rechterlijke dwalingen zijn.

Wat zijn de precieze gevolgen van het gesproken recht voor de mate van wetnaleving in een samenleving? De rechtsgeleerde Bentham formuleerde in 1789 een antwoord op deze vraag in zijn An Introduction to the Principles of Morals and Legislation. Hij beweerde dat een straf meer werking sorteert als die straf in verhouding staat tot de ernst van de overtreding. Er moet sprake zijn van een 'gepaste straf'. Verder is het nodig dat er niet te veel tijd verstrijkt tussen overtreding en de uitoefening van straf. Daarnaast moet de pakkans hoog zijn. Zwaardere straffen hebben nauwelijks gevolgen zolang de kans klein is dat een wetsovertreding wordt opgespoord. Bentham's theorie is bekend geworden als de klassieke theorie van de democratie. Anderhalf eeuw later stelde de econoom Downs (1957) in zijn 'nieuwe theorie der democratie' dat de wetgevende macht de door de burger gewenste politiek sterker benadert indien deze functioneert zoals een vrije markt die tot een optimale productie van goederen leidt. Deze gedachten berusten sterk op Capitalism, Socialism and Democracy (1943) van de econoom Schumpeter. Er moeten politieke ondernemers, dat wil zeggen politieke partijen zijn, die een ideologie en politiek programma aanbieden, om daarmee kiezers te trekken. Hoewel de kiezers normaal verdeeld zijn op een links-rechts dimensie, zullen politici speuren naar mogelijkheden om on vervulde wensen van kiezers te realiseren. Ze trekken meer kiezers naarmate hen dat beter lukt.

Een derde vorm van rationalisering van wetgevende macht is de volgende. Beslissen bij meerderheid van stemmen in wetgevende organen is moeilijk. De socioloog

Coleman (1964) noteerde dat naarmate er in een samenleving meer kwesties zijn waarover haar leden hevig van mening verschillen, des te gemakkelijker ze door meerderheidsbeslissingen oplosbaar zijn. In dergelijke gevallen gaat stemmenruil geweld tegen.

Bentham formuleerde ook de condities waaronder het parlement gerationaliseerd raakt, dat wil zeggen wetten aanneemt die vreedzaam samenleven waarborgen. De wetgevende macht wordt gerationaliseerd indien de mensen die lid zijn van wetgevende organen voor korte tijd gekozen zijn en niet voor hun hele leven lid te zijn. Verder moet in de wetgevende organen bij meerderheid van stemmen wordt besloten. Bovendien moet elke bewoner van een land zich kandidaat kunnen stellen, en behoort tevens de stem van elke bewoner even zwaar te tellen. In die situatie zullen politici uit vrees om niet te worden herkozen wetten aannemen die bewerkstelligen dat er minder bloed vloeit en eigendommen beter worden beschermd.

Volgens de socioloog Weber (1921) is een staat sterker gerationaliseerd indien de uitvoerende macht georganiseerd is als een bureaucratie. Dit houdt in dat de ambten hiërarchisch zijn georganiseerd, waarbij hogere ambten toezicht uitoefenen op lagere. Het bestuurlijk handelen verloopt op basis van schriftelijke stukken. Weber stelt dat een bureau doeltreffender en doelmatiger is indien ambtenaren van een bureau aangesteld zijn op basis van vakqualificaties, een vast salaris hebben en pensioenrechten, hun ambt als hoofdberoep uitoefenen en als dat geen persoonlijk eigendom is.

De socioloog Elias omschreef een staat als een dubbelmonopolie: naast een monopolie op de geweldsmiddelen heeft de staat het monopolie op belastingheffing. Volgens Hobbes leggen personen die aan een geweld- en belastingmonopolie zijn onderworpen zich daarbij neer uit angst voor de verstrekking van de gevolgen die gebruik van geweld zou hebben. Volgens Weber onderwerpen de burgers van een land zich aan de staat omdat ze aan de staat een bepaalde betekenis hechten, namelijk die van legitiem gezag. Dat wil zeggen dat ze overtuigd zijn dat het handelen van de staat berust op wetten. Vandaar dat ook wel over legaal gezag wordt gesproken. Volgens de socioloog Lammers is in hedendaagse Westerse samenlevingen gezag eerder rationeel-pragmatisch dan rationeel-legaal: de burgers houden zich aan de wetten omdat ze overtuigd zijn van de bekwaamheid van de ambtenaren.

Recente bijdragen aan de discussie over vraag naar de condities die bijdragen aan de rationalisering van de staat zijn geleverd door de nieuwe politieke economie. Het betreft haar theorie over collectieve goederen, onder meer uitgewerkt door de econoom en politicoloog Van den Doel (1975). Volgens de klassieke economie is de productie van goederen en diensten het meest optimaal naarmate markten vrij zijn. Volgens de economische theorie van

collectieve besluitvorming falen vrije markten soms. Ze werken doelmatig en doeltreffend bij de voortbrenging van individuele goederen, ook wel private goederen geheten. Collectieve goederen worden daarentegen niet optimaal door vrije markten voortgebracht. Als iemand een appel heeft gekocht, hoeft deze persoon niet met een ander te delen, en als de eerste persoon die appel heeft opgegeten, kan die appel niet ook nog eens door een ander worden genuttigd. Collectieve goederen zijn echter goederen die als ze door iemand zijn genuttigd ook nog door anderen zonder bijzondere kosten kunnen worden gebruikt. Een goed voorbeeld hiervan is een college. In een collegezaal op een universiteit of hogeschool in het hedendaagse Nederland zijn vrijwel altijd wel lege plaatsen te vinden. Zonder verdere kosten zouden nog anderen zo'n college kunnen volgen. Terwijl een appel een privaot of individueel goed is, is een college een publiek of collectieve dienst. Er zijn meer voorbeelden van collectieve goederen te geven, zoals een vuurtoren of aangelegde dijken.

Individuele of private goederen zijn te omschrijven als goederen waarvan het eigendom exclusief is en het gebruik rivaliserend. Exclusief houdt in dat het aan de eigenaar is om anderen al dan niet van het gebruik van het goed uit te sluiten. Rivaliserend betekent dat de aanspraken van een persoon of het gebruik van het goed ten koste gaan van het gebruik door anderen. Goederen die, wanneer ze eenmaal aan één individu zijn verschaft, door bepaalde externe effecten zonder extra kosten tevens aan anderen ter beschikking staan heten collectieve of publieke goederen.

Volgens de economische theorie van politieke besluitvorming hebben wetsregels betrekking op collectieve goederen en is hun productie pas optimaal wanneer de wetgevende macht bij algemeen stemrecht wordt gekozen en wanneer overheidsdiensten zijn belast met de uitvoering van deze wetten of deze diensten toezicht houden op hun naleving. Deze regels behoeven niet alleen op het goed 'vreedzaam samenleven' betrekking te hebben, het aantal collectieve goederen is in beginsel onbeperkt. De situatie waarin een burger in vrijheid besluit om al dan niet bij te dragen in de productie van een collectief goed lijkt op het dilemma der gevangenen. Wat een burger ook veronderstelt over zijn medeburgers, of zij nu wel of niet zullen bijdragen, steeds is het voordeliger voor deze burger om zelf niet bij te dragen. Als anderen bijdragen, is een burger beter af door de knip op de portemonnee te houden, hij kan immers toch niet uitgesloten worden van het gebruik van het collectieve goed. En als de anderen niet bijdragen, zou de burger door zijn beurs te openen, alle kosten voor zijn rekening moeten nemen, terwijl de anderen wel profiteren van het collectieve goed, wat hij ook niet wil. Individuele rationaliteit leidt zo niet tot collectieve rationalisering.

De nieuwe politieke economie stelt dan ook dat collectieve goederen alleen optimaal worden voortgebracht bij meerderheidsbeslissing en vrijwillige aanvaarding van democratische dwang. Ter omzeiling van 'dilemma der

gevangen'-situaties bij de productie van collectieve goederen wordt volgens de nieuwe politieke economie een beroep gedaan op overheidswetgeving. Hoewel belastingen voor de productie van collectieve goederen formeel met dwang worden opgelegd, bestempelen mensen deze belastingen toch als legitiem, omdat de dwang wordt opgelegd door een overheid die door algemene verkiezingen het mandaat daartoe heeft gekregen. Daarom wordt van democratische dwang gesproken. De dwang is, in Webers termen, via deze procedure gelegitimeerd.

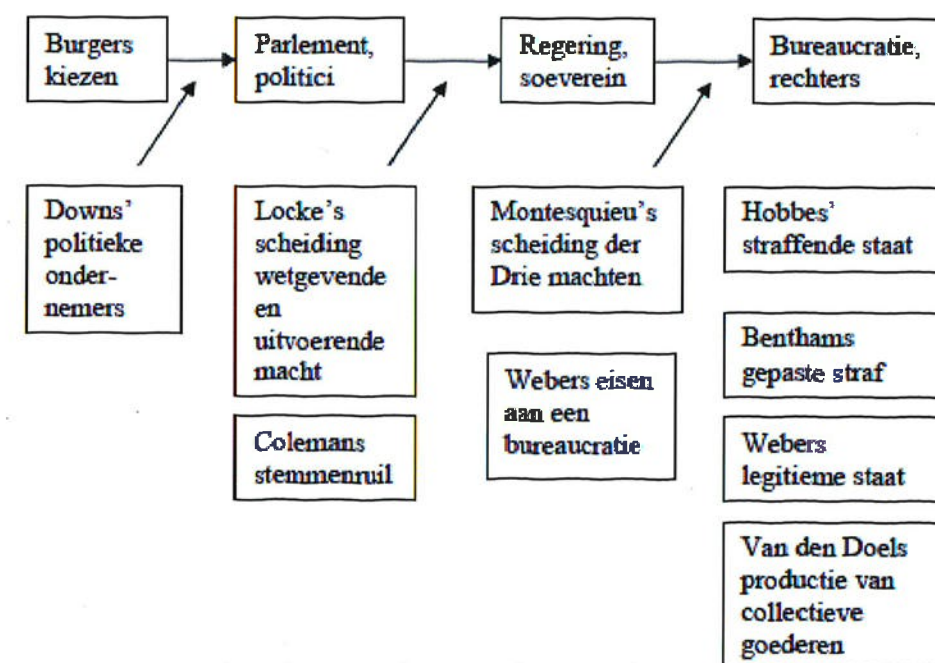
De nieuwe politieke economie heeft duidelijk gemaakt dat individuele rationaliteit en collectieve rationalisering twee verschillende zaken zijn. Individuen verwezenlijken juist wanneer ze rationeel zijn, hun gemeenschappelijk belang niet altijd. Verder heeft deze traditie, ondermeer met het werk van de politicoloog-socioloog De Swaan, duidelijk gemaakt dat de wetgevende macht niet alleen het collectieve goed orde op min of meer of minder effectieve en efficiënte wijze kan voortbrengen, maar ook andere collectieve goederen als volksgezondheid en algemene geleterdheid.

Dat overheden zo belangrijk zijn voor de voortbrenging van collectieve goederen en daarmee voor de voortschrijding van rationalisering had Weber niet gezien en is ook later niet binnen de sociologie erkend. Dat inzicht stamt uit de nieuwe politieke economie. Maar dat overheden zoveel

beter collectieve goederen voortbrengen wanneer hun wetten legitiem zijn, beseffen politieke economen maar half. Elke bij meerderheid genomen beslissing is nog geen legitieme beslissing. Weber en de nieuwe politieke economie vullen elkaar dus aan. Weber op zijn beurt zag niet dat de staat collectieve goederen produceert, maar hij beantwoorde wel de vraag waarom mensen de maatregelen van democratisch gekozen regimes die in hun nadeel zijn aanvaarden, namelijk omdat ze de werkwijze legitiem vinden.

Het gegeven betoog kan worden samengevat in de vorm van een productiekolom. Figuur 1 start met een burger die een bepaald beleid wenst. Die moet dan wel passen in één van de programma's die politici aanbieden om echt gehoord te worden. Vervolgens moeten de drie machten gescheiden zijn, wil de garantie er zijn dat aanhang voor een standpunt in het parlement ook op regeringsniveau uitgedragen wordt. De kans dat het beleid ook vertaling krijgt zoals bedoeld, is groter indien de uitvoerende macht georganiseerd is als een bureaucratie. Bij elke verdere stap in de productiekolom – kiezer, parlement, regering, bureaucratie – kan er iets mis gaan waardoor burgers niet krijgen wat zij oorspronkelijk wilden. Maar er kan ook sprake zijn van verdere rationalisering door verdergaande uitbanning van geweld en andere collectieve kwaden en de voortbrenging van nieuwe collectieve goederen zoals een schoon milieu. ■

Figuur 1: Rationalisering van de politiek door uitbannen van geweld

Literatuur:

- Coleman, James S. (1964) Collective decisions. Pp.15-32 in J.S. Coleman (1966) Individual Interests and Collective Action. Cambridge University Press: Cambridge.
- De Swaan, Abraham (1987) Zorg en staat, welzijn, onderwijs en gezondheidszorg in Europa en de Verenigde Staten in de nieuwe tijd. Bert Bakker: Amsterdam.
- Downs, Anthony (1957) An Economic Theory of Democracy. Harper & Row: New York.
- Ultee, Wout, Wil Arts en Henk Flap (1992). Sociologie. Vragen, Uitspraken, Bevindingen. Wolters-Noordhoff: Groningen.
- Van den Doel, Hans (1975) Democratie en Welvaartstheorie. Een Inleiding in de Nieuwe politieke Economie. Samson: Alphen aan de Rijn.
- Weber, Max (1921) Wirtschaft und Gesellschaft. J.C.B. Mohr: Tübingen.

DAGELIJKS GEOPEND VOOR
LUNCH, DINER EN BORREL

3 gangen keuzemenu € 21,95

Smakelijke dagschotel € 8,95

**Zondag en Maandag
Thaise Keuken**

**Sfeervolle bovenzaal voor
dinners, borrels en bruiloften**

tot ziens, tot EINSTEIN

NIEUWE RIJN 19 LEIDEN

071 - 5125370

mail@einstein.nu

COLUMN

door Johan Kinnegin Commissaris Activiteiten en Lustrum

De B.I.L. boeit

Een B.I.L.-bestuurslid zijn in een lustrumjaar is net de Gouden Kooi: je zit samen met zes mensen gevangen in luxe. Bestuurskundige-organisatie-relevante-luxe (borrel-luxe) welteverstaan. Gesteund door meer dan 40 commissieleden, de RvA en oud-besturen werk je een jaar lang aan wat hét hoogtepunt voor je 800 leden in vijf jaar moet worden. Jarenlang is er met heimwee teruggekeken naar 2005 en is er vol verwachting naar 2010 toegeleefd. Iedereen heeft hoge verwachtingen van de B.I.L. en zelf had ik die als beginnend bestuurslid ook. Van een 24 jaar oude bestuurskundige studievereniging verwacht je een sterke organisatie die je in staat stelt om de vereniging te leiden en een lustrumjaar zo goed als mogelijk voor te bereiden.

In de praktijk blijken er toch onhandige hindernissen te nemen. Zo kost het veel tijd om te starten met het opzetten van een nieuwe website, het automatiseren van de incasso, het opschonen van de ledenadministratie, het mogelijk maken dat alle B.I.L.-pc's printopdrachten aannemen, het opzetten van een voorraadsysteem, het opruimen van de archiefkasten zodat er merchandise in kan worden opgeslagen enz. Het is allemaal even noodzakelijk bij het organiseren van een evenement zoals een lustrumweek van de B.I.L. maar absoluut niet de core business waar je je op wilt toelagen in een dergelijk jaar.

Het maakt de vereniging als organisatie bestuurskundig interessant. De basisdisciplines van de bestuurskunde kunnen ons relevante vragen voorhouden bij deze situatie. Vanuit de politicologie: wat is de visie van de laatste vijf B.I.L.-besturen tot en met nu geweest? Vanuit de rechten: hoe verhoudt de informele cultuur zich ten opzichte van de formele cultuur? Vanuit de economie: is de vereniging input of output gericht en zijn we als B.I.L. maar ook als B.I.L.-bestuurders efficiënt en effectief? Tot slot vanuit de sociologie: hoe beïnvloedt de sociale cohesie van besturen en commissies het gezicht en de toekomst van de vereniging? Antwoorden op deze vragen laat ik van harte over aan de ALV. Toch kan en zal ik het niet laten om een kort voorschot te nemen door in twee alinea's het systeem 'B.I.L.' naar mijn mening ter discussie te stellen en met een aanbeveling te komen.

Bij de B.I.L. gaat het bij de aanstelling van een nieuw bestuur in mijn ogen 'mis' door hen parttime aan te stellen met een fulltime job. Naast dat je als bestuurder verantwoordelijk bent voor de organisatie van de vereniging, ben je namelijk per definitie ook voorzitter van een commissariaat. De extra energie die dat vergt gaat verloren ten koste van cruciale ordening van de organisatie van de vereniging.

Een bestuur van een groeiende vereniging met meer dan 800 leden dient daarom 'slechts' eindverantwoordelijk te zijn voor de organisatie van de vereniging en voor de activiteiten die commissies organiseren. Wanneer commissies dit zelfstandig(er) zouden kunnen doen en meer taken en bevoegdheden krijgen is dat naar mijn mening aangenamer dan noodgedwongen inleveren op de kwaliteit en kwantiteit van activiteiten of zelfs een ledenstop in te voeren.

Kortom; er is borrel-luxe alom! Bestuurskunde kan worden gebruikt om onze eigen organisatie tegen het licht te houden, om een visie daarover te ontwikkelen en om B.I.L.-leden aan het denken te zetten. Zij zullen deze visie bekritiseren of juist herkennen, doorredeneren en doorpakken. Een compliment aan alle betrokkenen in 25-jaar B.I.L. is daarmee op zijn plaats. De vereniging blijkt een organisatie te zijn geworden die het besturen én bestuderen waard is. De B.I.L. boeit al 25 jaar onafgebroken, gefeliciteerd!

Een economische kijk op leven lang leren

Prof dr. Kees Goudswaard en prof. dr. Koen Caminada zijn beiden werkzaam op de afdeling Economie van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid in Leiden. Beide auteurs publiceren frequent over sociaal-economische vraagstukken. In deze bijdrage bespreken zij de effecten van scholing en de eventuele rol van de overheid daarbij.

Prof. dr. K. Goudswaard en prof. dr. K. Caminada

Prof. dr. K. Goudswaard

Prof. dr. K. Caminada

De beleidsmatige aandacht voor een leven lang leren of post-initiële scholing is de afgelopen jaren enorm toegenomen. Door de snelheid van technologische ontwikkelingen zijn voortdurende investeringen in scholing vereist om veroudering van kennis en vaardigheden tegen te gaan. Meer offensief geredeneerd wordt het bijhouden en vernieuwen van kennis gezien als een belangrijk middel om het groeivermogen en de concurrentiekracht van de economie te vergroten, zowel in nationaal als in EU-verband. Daarnaast wordt scholing van groot belang geacht in het kader van een activerend arbeidsmarkt- en socialezekerheidsbeleid. Scholing vergroot de inzetbaarheid van mensen. Maar de vraag is of en in hoeverre hier sprake is van een overheidsverantwoordelijkheid.

In dit artikel zullen wij nagaan welke inzichten aan de economische theorie en aan empirisch onderzoek zijn te ontleen over de effecten van scholing en, daarmee samenhangend, in hoeverre er aanleiding bestaat voor overheidsbemoeienis om scholing te stimuleren.

Vormen van marktfalen

Op grond van de economische theorie is er in beginsel geen reden voor overheidsingrijpen op het terrein van scholing als de relevante markten goed werken (de scholingsmarkt, de arbeidsmarkt en de kapitaalmarkt).

Het prijsmechanisme zorgt er dan voor dat het aanbod van geschoolde arbeid aansluit bij de vraag naar geschoolde arbeid. Als de vraag naar geschoolde arbeid door werkgevers toeneemt, zal dat bij goed werkende markten tot uitdrukking komen in een hoger loon, waardoor werknemers hun scholingsinspanningen zullen vergroten. Er zullen meer investeringen in menselijk kapitaal plaatsvinden (Becker, 1962). Tegenover de kosten van die investeringen (scholingskosten en eventueel gedeerd arbeidsinkomen) staat een hoger rendement. Individuen zullen hun scholingsinspanningen vergroten totdat de verwachte marginale baten van scholing gelijk zijn aan de marginale kosten in de vorm van directe scholingskosten en in de vorm van gedeerd arbeidsinkomen voor de werknemer (dan wel gedeerd productie voor de werkgever). Dit mechanisme zou tot een optimaal scholingsniveau moeten leiden.

Er kunnen echter diverse vormen van marktfalen zijn, waardoor te weinig wordt geïnvesteerd in scholing (Stiglitz, 1988). In de eerste plaats kunnen de maatschappelijke baten van scholing hoger zijn dan de individuele baten. Er zijn dan positieve externe effecten die niet in de prijs (opbrengst) van scholing tot uitdrukking komen. Zo kunnen de macro-economische baten van scholing de optelsom van de individuele baten overtreffen. Scholing is

niet alleen van belang voor het op peil houden van kennis en vaardigheden en dus van de inzetbaarheid van het individu, het is ook van belang voor de concurrentiekracht en het groeivermogen van de economie als geheel.

“Scholing is van belang voor de concurrentiekracht en het groeivermogen van de economie als geheel.”

Verder kan een goed scholingsniveau de kans op werkloosheid verkleinen, respectievelijk de duur van de werkloosheid beperken. Ook hier is er een individueel belang en een maatschappelijk belang, het laatste in verband met het uitsparen van werkloosheidsuitkeringen. Ten slotte is het denkbaar dat scholing, zoals onderwijs in het algemeen, positieve effecten heeft op de gezondheid en de criminaliteit. Ook dit zijn mogelijke externe effecten die niet in de (markt-)prijs van scholing tot uitdrukking komen.

Er zijn nog andere vormen van marktfalen aan de orde, waarbij het onderscheid tussen algemene en bedrijfsspecifieke scholing relevant is (Leuven, 2005).

Werkgevers zijn minder geneigd om te betalen voor scholing die gericht is op het verbeteren van algemene vaardigheden. De kans is namelijk aanwezig dat de werknemer na deze scholing het bedrijf verlaat ofwel weggekaapt wordt en dat een concurrerend bedrijf vervolgens de vruchten van de scholingsinvestering plukt (‘poaching’). Als gevolg daarvan is het aannemelijk dat de werkgever een – uit maatschappelijk oogpunt – te geringe hoeveelheid scholing aanbiedt. Bij de bedrijfsspecifieke scholing ligt de situatie anders. Zowel werkgever als werknemer hebben hier een belang, de werkgever in de vorm van een hogere toekomstige productiviteit en de werknemer in de vorm van een mogelijk hoger loon. Een gezamenlijke financiering van bedrijfsspecifieke scholing ligt daarom voor de hand. Het probleem is hier dat werkgever en werknemer het dan wel eens moeten zijn over de verdeling van de opbrengsten van de scholing. Als daarover geen overeenstemming bestaat kan er een patstelling ontstaan, die ertoe kan leiden dat er geen of te weinig scholing plaatsvindt (het ‘hold-up’ probleem).

De hier besproken vormen van marktfalen kunnen een argument vormen voor overheidsingrijpen. Dat is echter niet noodzakelijkerwijs het geval. Overheidsingrijpen kent namelijk ook tekortkomingen en brengt kosten met zich mee. Zo heeft de overheid minder informatie over het rendement van scholing dan werknemers en werkgevers, waardoor de nadelen van ondoeltreffende scholingsactiviteiten groter kunnen zijn dan de nadelen van onderinvestering, die zonder overheidsingrijpen optreedt. De voor- en nadelen van overheidsingrijpen zullen daarom steeds moeten worden afgewogen.

Verder kan het overheidsingrijpen in verband met marktfalen verschillende vormen aannemen. In het

geval van positieve externe effecten zou kunnen worden gekozen voor subsidiëring van scholing, rechtstreeks of door middel van fiscale faciliteiten. Op die manier kunnen de individuele baten van scholing in lijn worden gebracht met de totale baten (internalisering van externe effecten). Ook kan de overheid ondersteuning bieden in verband met gedeerd arbeidsinkomen als gevolg van deelname aan scholing, in de vorm van subsidiëring van scholingsverlof. Andere vormen van marktfalen kunnen worden bestreden door het geven van voorlichting (in geval van informatieproblemen).

“Overheidsingrijpen kent ook tekortkomingen en brengt kosten met zich mee.”

Empirie: individuele baten

Er is veel onderzoek verricht naar de effecten van onderwijs en scholing op de lonen en de arbeidsmarktpositie van individuen. Daarbij kan worden opgemerkt dat het daarbij doorgaans gaat om de effecten van formele scholing, terwijl een flink deel van de scholing een informeel karakter heeft (‘on the job’). Het CPB stelt dat er duidelijke aanwijzingen zijn dat scholing een belangrijke determinant is van het inkomen gedurende het leven. Empirisch onderzoek wijst volgens het CPB uit dat een extra jaar scholing leidt tot een toename van het loon met gemiddeld 6 tot 7 procent (CPB 2004, pp. 144-145). In een overzichtsstudie van de OECD wordt geconcludeerd dat scholing van werknemers een duidelijk positief effect heeft op de groei van het loon (OECD 2004, pp. 197-200). Onderzoek van de Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek laat zien dat scholing vooral een instrument is om reeds aanwezige aanleg en vaardigheden van mensen te laten renderen. Bij bepaalde persoonlijke kenmerken (zoals motivatie, doorzettingsvermogen, intelligentie en sociale vaardigheden) is zowel sprake van een hogere deelname aan scholing als van een hoger loon, hetgeen het oorzakelijke verband tussen scholing en hoger loon enigszins relatieveert (Nelissen en De Vos, 2006).

Een tweede positief individueel effect van scholing heeft betrekking op de arbeidsparticipatie. De OECD spreekt hier van een sterk verband. Uit empirisch onderzoek blijkt dat, gemiddeld genomen, 10 procent meer tijd besteed aan scholing leidt tot een verhoging van de kans op het actief zijn in een baan (ofwel participatie) met ongeveer 0,4 procentpunt en een verkleining van de kans op werkloosheid met 0,2 procentpunt (OECD, 2004, pp. 200-207). De baanzekerheid van de werknemer wordt door scholing duidelijk verbeterd. De kans op werkloosheid wordt kleiner en, als een werknemer die scholing heeft genoten toch werkloos wordt, is de duur van de werkloosheid gemiddeld genomen korter.

In een nieuw recent onderzoek van de OECD (Boarini and Strauss, 2007) worden schattingen gepresenteerd van het individuele rendement van scholing in 21 OECD-landen over de periode 1991 tot 2005. Het gemiddelde rendement van een jaar scholing in deze periode bedraagt circa 8,5 procent en vertoont een licht stijgende trend. De

verschillen tussen landen zijn echter tamelijk groot: het rendement loopt uiteen van 4 tot 15 procent. Opvallend is dat Nederland behoort tot de laagst scorende landen: voor Nederland wordt een rendement op scholing van circa 6 procent geschat (Boarini and Strauss, 2007, p. 50).

“Opvallend is dat Nederland behoort tot de laagst scorende landen.”

Veel empirisch onderzoek laat zien dat scholing een gunstig effect heeft op de productiviteit (OECD, 2004, p. 189). Bij perfect werkende markten zullen productiviteitsstijgingen uiteindelijk tot uitdrukking komen in hogere lonen. Maar voor zover dat niet (volledig) het geval is, zullen productiviteitsstijgingen (mede) leiden tot lagere arbeidskosten per eenheid product voor bedrijven. Er is dus een gezamenlijk belang van werkgever en werknemer.

Maatschappelijke baten

Veel studies laten grote effecten zien van educatie in het algemeen op de economische groei. Een belangrijke recente studie geeft aan dat een toename van het gemiddeld opleidingsniveau van de beroepsbevolking met één jaar leidt tot een stijging van het bruto binnenlands product met 8 procent (Cornet et al, 2006, p.38). Een dergelijke schatting wijkt echter niet veel af van schattingen van het private rendement van onderwijs. Dat zou betekenen dat de maatschappelijke baten niet veel groter zijn dan de individuele baten en er dus geen grote externe effecten zijn. Overheidsbemoeienis ligt dan niet in de rede. Anderen, waaronder Barro (1997), vinden voor de lange termijn aanzienlijk grotere effecten van onderwijs op de economische groei. Dat zou betekenen dat de maatschappelijke baten de individuele baten wel flink kunnen overtreffen.

Er is minder onderzoek naar de economische effecten van scholing alleen. Gezaghebbend is het werk van Nobelprijswinnaar Heckman, die concludeert dat scholing- en trainingsprogramma's vooral op hogere leeftijd een laag rendement hebben (Heckman, 2000). Dat betekent echter niet dat scholing zinloos zou zijn. Heckman stelt namelijk tevens dat leren het meest effectief is wanneer het start

op lage leeftijd en wordt voortgezet op volwassen leeftijd (Heckman, 2000, p. 50; zie ook OECD 2004, p. 207). Veel andere auteurs stellen dat de externe effecten van scholing hooguit gering zijn (Jacobs en Bovenberg, 2005; De Mooij, 2006). Er zou dan ook geen sprake zijn van substantiële onderinvesteringen in scholing, waardoor er ook weinig aanleiding zou zijn voor grotere overheidsbemoeienis in de vorm van subsidies (Leuven, 2005; Wößmann, 2008).

Bij deze tamelijk stellige conclusies over de beperkte additionele maatschappelijke belangen van scholing plaatsen wij de kanttekening dat nog niet veel bekend is over mogelijke externe effecten van scholing, die lastig te kwantificeren zijn, zoals effecten op criminaliteit en volksgezondheid. Daarnaast valt te wijzen op de positieve arbeidsmarkteffecten. De OECD concludeert op basis van internationaal vergelijkend onderzoek dat scholing niet alleen de arbeidsmarktpositie van het individu verbetert, maar dat er ook een duidelijk significant positief verband is tussen de omvang van de scholingsinvesteringen en de totale werkgelegenheid, respectievelijk de totale arbeidsparticipatie (OECD, 2004, pp. 189-192). Zo kennen de Scandinavische landen zowel de hoogste scholingsgraad als de hoogste participatiegraad, terwijl de situatie in Zuid-Europese landen precies omgekeerd is.

“Nobelprijswinnaar Heckman concludeert dat scholing- en trainingsprogramma's vooral op hogere leeftijd een laag rendement hebben.”

Bijzondere groepen

Er zijn duidelijke aanwijzingen dat scholing in het bijzonder van belang is voor diverse kwetsbare groepen, zoals laagopgeleiden, werklozen, mensen met een arbeidshandicap, etnische minderheden en ouderen. Krueger en Lindahl (2001) concluderen in hun overzichtsstudie dat investeringen in scholing hogere rendementen hebben voor kwetsbare groepen (p. 1107). Dezelfde auteurs geven aan dat vooral bij kwetsbare groepen externe effecten van scholing lijken op te

treten. Daarbij gaat het om minder misdaad en minder uitkeringsafhankelijkheid (p. 1130). Ook het CPB stelt dat de baten van scholing mogelijk het hoogst zijn voor kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt (Cornet et al, 2006, p. 48). De OECD geeft aan dat scholingsbeleid dat specifiek gericht is op kwetsbare groepen effectief kan zijn wat betreft de verbetering van de arbeidsmarktpositie van deze groepen (OECD, 2004, p. 197). Lager opgeleiden (bijvoorbeeld voortijdig schoolverlaters) kunnen door middel van latere scholing hun opgelopen achterstand inhalen en hun productiviteit op peil brengen, waardoor hun participatiekansen groter worden. Ook ouderen kunnen door middel van scholing hun productiviteit vergroten. Volgens een recente internationaal vergelijkende studie van de Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek (Fouarge en Schils, 2008) kunnen ouderen die meer aan scholing doen langer op de arbeidsmarkt blijven participeren.

Verder blijkt scholing relatief effectief in het verhogen van de baankans voor werklozen (Groot et al, 2008). Verschillende internationale empirische onderzoeken duiden echter op een geringe effectiviteit van publieke scholingsprogramma's (Wößmann 2008, p. 221). De ervaringen in diverse Europese landen leert dat trainingen die door of via de publieke sector worden verzorgd minder goed aansluiten op specifieke wensen van werkgevers. Dat betekent dat scholingsprogramma's meer werkgerelateerd zouden moeten zijn en dat het instrumentarium zich zou moeten richten op het stimuleren van de private sector om additionele inspanningen te verrichten voor scholing.

Conclusies

Een verhoging van de investeringen in scholing wordt als een belangrijke sociaal-economische beleidsprioriteit gezien. In dit artikel hebben wij aan de hand van beschikbare economische literatuur onderzocht wat de effecten van scholing zijn en in hoeverre er op grond van theoretische en empirische inzichten een rol voor de overheid bestaat wat betreft de bevordering van investeringen in scholing.

Er kunnen in theorie diverse vormen van marktfalen optreden, waardoor te weinig wordt geïnvesteerd in scholing. De belangrijkste vorm is het optreden van externe effecten, dat wil zeggen dat er maatschappelijke baten zijn die niet in de (markt)prijs van scholing tot uitdrukking komen. Verschillende empirische onderzoeken laten zien dat scholing flink positieve effecten heeft op de productiviteit, het loon en de arbeidsmarktpositie van individuen. Maar ook veel studies concluderen dat de maatschappelijke baten van scholing niet veel afwijken van de individuele baten. Vanuit dat perspectief lijkt er dus, volgens diverse auteurs, weinig aanleiding voor overheidsingrijpen, anders dan via voorlichting en dergelijke.

Daarbij plaatsen wij de kanttekening dat er sterke aanwijzingen zijn dat scholing wel een duidelijk positief effect heeft op de werkgelegenheid en de arbeidsparticipatie. Als verhoging van de arbeidsparticipatie een belangrijke beleidsdoelstelling is (zoals thans het geval is in Nederland) ligt een stimulerend overheidsbeleid meer in de rede. Verder zijn er duidelijke aanwijzingen dat scholing in het bijzonder van belang is voor kwetsbare groepen, zoals laagopgeleiden, langdurig werklozen en gehandicapten. Daarbij zijn vanzelfsprekend ook maatschappelijke belangen aan de orde, die een actiever rol van de overheid rechtvaardigen.

Ondanks de hoge prioriteit die aan scholing wordt toegekend is het scholingsbeleid in Nederland tamelijk ineffectief, zoals wij in een andere studie laten zien (Goudswaard en Caminada, 2009). Daarom heeft de SER (2006) eerder gepleit voor vervanging van bestaande faciliteiten door een individuele scholingsfaciliteit. Een dergelijke faciliteit versterkt de betrokkenheid bij en de individuele verantwoordelijkheid voor scholing en kan worden meegenomen bij een baanwisseling. Werkgevers, werknemers en overheid zouden daaraan moeten bijdragen, om de gezamenlijke verantwoordelijkheid uit te drukken. Wij gaan hier in het kader van deze bijdrage niet verder op in, maar menen dat dit een geschikt instrument zou kunnen zijn om de scholingsambities in Nederland te kunnen realiseren. ■

Literatuur:

- Barro, R. (1997), Determinants of economic growth: a cross-country empirical study, MIT Press, Cambridge MA.
- Becker, G.S. (1962), Investment in human capital: A theoretical analysis, Journal of Political Economy, vol. 70, pp. 9-49.
- Boarini, R., and H. Strauss (2007), The private internal rates of return to tertiary education: new estimates for 21 OECD countries, Economic -Department Working Papers, no. 591, OECD, Paris.
- Centraal Planbureau (2004), Macro Economische Verkenning 2005, Sdu Uitgevers, Den Haag, hoofdstuk 6: Arbeidsproductiviteit en participatie.
- Cornet, M., F. Huizinga, B. Minne en D. Webbink (2006), Kansrijk kennisbeleid, CPB Document, no. 124, Den Haag.
- Fouarge, D., and T. Schils (2008), Training older workers. Does it help make them work longer? (OSA-publicatie A230), Tilburg: OSA.
- Groot, I., M. de Graaf-Zijl, P. Hop, L. Kok, B. Fermin, D. Ooms en W. Swinkels (2008), De lange weg naar werk. Beleid voor langdurig uitkeringsgerechtigden in de WW en de WWB, SEO Economisch Onderzoek, Amsterdam.
- Goudswaard, K.P., en C.L.J. Caminada, 'Het belang van scholing', Tijdschrift voor Openbare Financiën, jaargang 41, nr. 1, 2009, pp. 45-71.
- Heckman, J.J. (2000), Policies to foster human capital, Research in Economics, vol. 53 (1), pp. 3-56.
- Jacobs, B., en L. Bovenberg (2005), Kenniseconomie, menselijk kapitaal, herverdeling en overheidsbeleid, Tijdschrift voor Openbare Financiën, vol. 37, no. 1, pp. 5-24.
- Krueger, A.B., and M. Lindahl (2001), Education for growth: why and for whom?, Journal of Economic Literature, 39(4), pp. 1101-1136.
- Leuven, E. (2005), The economics of training: A survey of the literature, Journal of Economic surveys, vol. 19 (1), pp. 91-111.
- Leuven, E., and H. Oosterbeek (2004), Evaluating the effect of tax deductions on training, Journal of Labor Economics 22, (1), pp. 461-488.
- Mooij, R. de (2006), Reinventing the welfare state, CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, Koninklijke De Swart, Den Haag.
- Nelissen, J., en K. de Vos (2006), Werkt scholing? Het effect van opleiding en post-initiële scholing op de arbeidsparticipatie en de loonvoet, OSA-publicatie A 219, Tilburg.
- OECD (2004), Improving skills for more and better jobs: Does training make a difference?, in OECD Employment Outlook, Paris, chapter 4, pp. 183-224.
- OECD (2007), Education at a Glance 2007, OECD indicators, Paris
- SER (2006), Welvaartsgroei door en voor iedereen, Sociaal-Economische Raad, Advies 06/08, Den Haag.
- Stiglitz, J. (1988), Economics of the public sector, W.W. Norton & Company, New York.
- Wößmann, L. (2008), Efficiency and equity of European education and training policies, International Tax and Public Finance 15 (2), pp. 199-230.

De Wet OM-afdoening

Gerrit Dijkstra en Paul Nieuwenburg zijn verbonden aan het Instituut Bestuurskunde respectievelijk het Instituut Politicologie van de Universiteit Leiden. In deze bijdrage geven zij hun kijk op de nieuwe wet OM-afdoening en de consequenties van die wet.

Mr.dr. G.S.A. Dijkstra en dr. P. Nieuwenburg

Het zal menigeen ontgaan zijn, maar in 2009 is de Wet OM-afdoening in werking getreden. Deze wet biedt het Openbaar Ministerie (OM) de mogelijkheid overtredingen en misdrijven waarop een gevangenisstraf staat van maximaal zes jaar, zonder tussenkomst van de rechter, zelf af te doen. Gevangenisstraf mag het OM niet opleggen, maar wel geldboetes, ontzegging van rijbevoegdheid en taakstraffen. Wanneer een verdachte het niet eens is met deze zogenaamde 'strafbeschikking' kan hij in verzet komen. Dit verzet kan ertoe leiden dat de verdachte alsnog tot overeenstemming komt met het OM, wanneer dit niet het geval is kan de zaak alsnog worden voorgelegd aan de strafrechter. Wie de argumentatie achter deze wet wil weten, raadpleegt de website van het OM. Twee citaten willen wij de lezer niet onthouden.

'Met de strafbeschikking kan het OM vervolgen én bestraffen.'

'Vanwege capaciteitsproblemen in de rechtspraak heeft het kabinet gezocht naar mogelijkheden de overbezette strafrechters te ontlasten. Eén van die mogelijkheden is de Wet OM-afdoening. Met het invoeren van deze wet komt een deel van de zaken die eerst door de rechter werden afgedaan, nu bij het OM te liggen. De hele strafrechtsteden zal profiteren van de invoering van de wet. Immers, wat op de allereenvoudigste zaken kan worden bespaard, komt ten goede aan de behandeling van grote en gecompliceerde strafzaken.'

"Met de Wet OM-afdoening lijkt het Openbaar Ministerie een soort tweede rechterlijke macht te worden."

- Frits Bolkestein, politicus voor de VVD, Oud-europarlementariër en partijprominent.

was minister van Econen korte tijd M1999 tot 2001 voor Interne Belastingen. rolle en erudie partij in 1994 gen wist te leid en ander het p en door pittige te het thema 'Integra politieke agenda. Is te Leiden.

oost 5. Vrije opleiding 9. Dit jaar welijk 12. Joden op de ALV? 13. n 14. Editie 16. Hoogtepunt dat

Advertentie: Juli

Op vrijdag 21 mei a.s. vieren we Lustrum met een knallend

Kaarten voor introducties kosten 4 € en zijn verkrijgbaar aan de deur. Vergeet je studentenkaart niet!

Datum: Vrijdag 21 mei 2010
Tijd: Deuren open van 22.00 - 01.00 uur
Einde: 04.00 uur
Kosten: B.I.L. leden zijn gratis, een introductie betaalt € 4 (kopen aan de deur)

Borrelme

na afloop van d Braamlezing. Er voldoende bier, ma was helaas voorzie een onhandige cap. Ondanks d menigeen in sta het bier onder het

Verticaal

1. Zonder hen geen B.I.L. 3. Niet Onnes maar 5. Ge ningsmeester 7. Domein i e B.I.L. niet aan te halen 10. Dit getal maake horizontaal 11. Ons kenobject 13. Zonde van oliticologen 15. Idem 17. ment 18. Vindt rank nog lekker na vijf jaar 21. Leidsch ge-ucht 22. Gehaat formulier 23. Behoort tot 11 erticaal 25. Credit 27. Komt na het happen 9. Bij deze spreker is klagen gepast 32. Zilver

Opening Lustrumweek Van Braamlezing

Vrijdag 21 mei 2010
12.00 - 15.00 uur
Excursie IKR
20.00 - 22.00 uur
Oud-besturenborrel
22.00 - 04.00 uur
Lustrumfeest

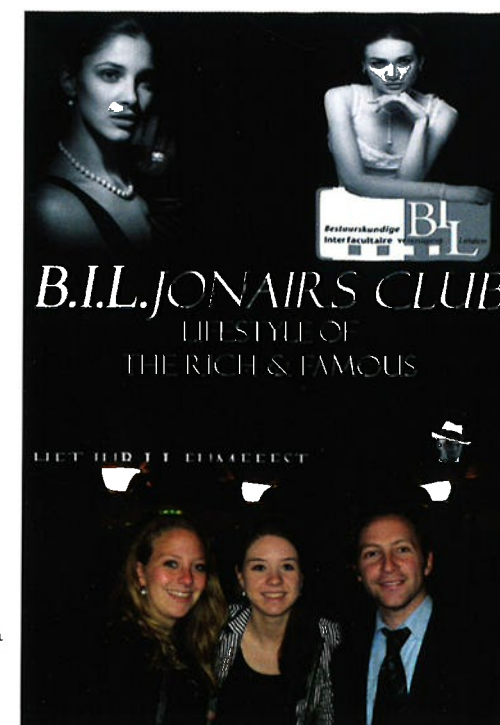

Borrelmeter

De borrel op Catena was niet druk bezocht, jammer voor hen die er niet waren maar des te meer voor ons. Opvallend grote borrelhappen maar

BoKo was absoluut een plusje. Wel valt ons op dat telkens dezelfde mensen op de borrel staan. Een zeven en een half!

Profiel:

- Roel Bekker is een topambtenaar en vooral bekend vanwege zijn taak de Rijksdienst te hervormen.

Roel Bekker studeerde staats- en administratief recht in Groningen en haalde zijn doctoraal in 1970. Bij zijn carrière, via meerdere functies, werd hij gend SG. In 1999 werd hij benoemd tot VWS.

Frits Bolkestein

Horizontaal:
4. Bron van tr...
volledig vrou...
Overlegorga...

In veel beschouwingen over deze wet wordt erop gewezen dat het op het eerste gezicht een grote verandering is, maar dat dit bij nader inzien niet het geval blijkt te zijn. Ook voor de inwerkingtreding van deze wet had het OM al de bevoegdheid zaken buiten de rechter af te doen. Het OM kon al vele decennia een zaak seponeren, dat wil zeggen niet voor de rechter brengen. Van groot belang daarbij was de mogelijkheid die het OM had om de verdachte een transactie aan te bieden. Als de verdachte het geldbedrag keurig betaalde, hoefde de zaak niet voorgelegd te worden aan de rechter.

Waarom is de Wet OM-afdoening volgens ons nu één stap te ver? Met de Wet OM-afdoening lijkt het Openbaar Ministerie een soort tweede rechterlijke macht te worden. Het eerste hierbovenstaande citaat, afkomstig van het OM zelf, is daar eigenlijk al vrij duidelijk in. Triomfantelijk meldt het OM dat zij door de invoering van deze wet niet alleen maar kan vervolgen, maar ook bestraffen. In de leer van de machtscheiding wordt er vanuit gegaan dat alleen de rechter straffen op mag leggen. Het grote verschil tussen het OM en de rechterlijke macht is gelegen in de onafhankelijke positie van de 'echte' rechterlijke macht. Formeel kent het OM een dergelijke onafhankelijkheid niet. Maar ook feitelijk is het OM niet onafhankelijk. Sterker nog, een Officier van Justitie wordt steeds meer gezien als een gewone ambtenaar die de instructies van hogere ambtenaren en bewindspersonen op dient te volgen. Het valt dan ook paradoxaal te noemen dat het Openbaar Ministerie steeds meer wordt gezien als een normaal onderdeel van de uitvoerende macht, maar wel steeds meer bevoegdheden overgedragen krijgt van de rechterlijke macht.

Ons voornaamste punt van kritiek op de wet is dat de verdachte zelf de zaak aanhangig dient te maken bij de rechter. Het wordt voor het OM veel gemakkelijker om straffen op te leggen en het OM zal minder vaak hoeven te seponeren. Bovendien is de verdachte zelf vaak niet goed in staat om een goede afweging te maken ten aanzien van het wel of niet in verzet gaan. Het risico is immers vrij groot om juist een hogere straf opgelegd te krijgen door de strafrechter.

Een tweede vorm van kritiek heeft betrekking op de argumentatie om de Wet OM-afdoening in te voeren. Uit het tweede hierboven opgenomen citaat wordt duidelijk dat de argumentatie enkel en alleen te maken heeft met overwegingen van efficiëntie en effectiviteit. Rechtsstatelijke waarden, zoals rechtvaardigheid en waarborgen tegen de overheid, lenen zich niet om uitgeruild te worden.

"De huidige stand van zaken is, wat ons betreft één stap te ver."

Tenslotte doet zich de vraag voor wat te doen wanneer het OM zelf overbelast raakt? Het antwoord ligt eigenlijk al opgesloten in de Wet OM-afdoening zelf. Speciaal aangewezen opsporingsambtenaren kunnen ook zelf strafbeschikkingen opleggen voor een beperkte groep delicten. Verder bieden vele andere wetten inmiddels de mogelijkheid aan ambtenaren om bestuurlijke boetes op te leggen. Ook de verkeersregelaar, die veelal in dienst is bij private organisaties heeft de mogelijkheid om in sommige gevallen boetes op te leggen. De tendensen zijn dan ook duidelijk. Van oorsprong was het aan de rechter om bij overtredingen en misdrijven straffen op te leggen. Langzamerhand heeft ook het OM een deel van deze bevoegdheden overgenomen, zo hebben wij hierboven betoogd. De huidige stand van zaken is, wat ons betreft één stap te ver. Uit het bovenstaande moge duidelijk zijn dat wij nog grotere kanttekeningen plaatsen bij het verder overhevelen van de mogelijkheid straffen op te leggen aan andere ambtenaren en zelfs aan bepaalde werknemers van private bedrijven (de verkeersregelaar). ■

Bovenstaande bijdrage is eerder verschenen in SC (de opvolger van de Staatscourant) van woensdag 29 oktober 2009. Deze bijdrage vormt een onderdeel van een gemeenschappelijk project naar de positie van het Openbaar Ministerie, de Wet OM-afdoening en de bestuurlijke boete vanuit een rechtsstatelijk perspectief. Het project wordt ondersteund door het Monstesquieu-instituut te Den Haag.

Vroeger...

Was niet alles beter. De afgelopen jaren zijn er inhoudelijke activiteiten en minder georganiseerd. De B.I.L. zich nooit alléén op inhoudelijke activiteiten. De zustervereniging Sirius een eigen bar krijgen. In de eerste periode werd sowieso veel geborreld, vaak ook samen met de stafleden. Begin jaren '90 organiseerde de vereniging maar liefst vier tot vijf feesten per jaar. Eind jaren '90 organiseerde de vereniging maar liefst vier tot vijf feesten per jaar. Eind jaren '90 organiseerde de vereniging maar liefst vier tot vijf feesten per jaar.

Quotes

in de meest sociale

die hip

Frans van...
van het innovatieplatform

"Ik heb nog nooit coke gesnoven, ik ben agressief genoeg van mezelf."
Bolkestein over agressief gedrag door cokegebruik.

Colofon:
Tom Dege
Jasper He

De redactie kan ge...

BilletjesBox

keel glijdt. Het slikt ook zo makkelijk weg. Ik vind Balkenende gewoon een ei. Gr. Frans Kon het voor Jessica na Rusland nog genanter. LuCo de Lupa was lekker! Waarom nog steeds die pauperbakjes met die Mathijs v.d. Waardt het 6e element! Zou Steunenberg ook twitteren? Wie brengt ons meubelstuk naar de milieus? Wanneer mogen we ook tweets sturen richting Liesje is de beste! Supersymposium! X Kees Degen, laat je pa thuis De Toppers wensen de B.I.L. nog 25 hilarische jaren

(e.g.) t.e.a.b.

1 Bils is geen Bils, 2 Bils is een paasBils
Groeten uit Vogelenzang
Op de wc: 'Oh meneer Bolkestein wat doet u nu?'
Iedereen Twittert toch tegenwoordig? Nee, we schrijven Lustrumboeken!
B.I.L.eggers koningen! Symposium was top!
Lobbyen? Dat ga jij zeker doen met je stropdas!
Rafke Twittert maar door! RafkeS@twitter
Hashtag jij Rafke even?
Tom, niet te selectief de biljetjes kiezen he!
Wie neemt die 10 kilo borrelnoten mee?
Ik heb die warme, natte koffiedrab door mijn

De maand van... de lustrumcommissie

De lustrumweek zit er alweer op, en veel B.I.L.-leden hebben deze fantastische week gelukkig zelf meegemaakt. Maar hoe heeft de lustrumcommissie deze week, en de weken daarvoor ervaren?

Charlotte Wagenaar

Week 18: Laatste loodjes

De maand mei is aangebroken, en de lustrumweek komt daarmee steeds dichterbij! De week begint op maandag meteen met een vergadering, waarin we bespreken welke laatste dingen nog geregeld moeten worden. Het definitieve programma van de week ligt al een tijdje vast, maar er komen nog zoveel details bij kijken die we nog moeten regelen. De sfeer zit er al goed in, mede dankzij de merchandise lijn die vanaf nu verkocht zal worden. Gestoken in de B.I.L.-trui of fietsend met de B.I.L.-paraplu maken we als commissie al een beetje sluikreclame voor het lustrum en voor de vereniging. Om alle B.I.L.'ers enthousiast te maken wordt het lustrum aangekondigd met posters, flyers en stickers, en ook wordt er flink geadverteerd bij colleges, soms tot ergernis van docenten. Zij mogen dan een beetje B.I.L.-moe zijn: wij nog lang niet!

Week 19: Nog één weekje...

Nog maar een week! Deze week wordt alles heel concreet. Het is gezellig druk in de B.I.L.-kamer vanwege inschrijvingen voor de lustrumactiviteiten en de verkoop van merchandise. Er moet worden gewinkeld voor versieringen voor de borrel- en feestlocaties en de commissiekleding is klaar! In plaats van vergaderen staat deze week een uitgebreide draaiboekbespreking met het bestuur gepland. Het draaiboek is de afgelopen week elke dag aangepast, wat heeft geresulteerd in de huidige, definitieve, versie: 1.8. Om te zorgen dat alles volgende week soepel verloopt moet aan veel dingen worden gedacht: waar staan de commissieleden, welke taken moeten ze uitvoeren, hoe zorgen we dat de groep bij elkaar blijft en wie maakt er foto's? Tot op de minuut is alles geregeld, dus daar kan niets meer misgaan!

"Het draaiboek is de afgelopen week elke dag aangepast, wat heeft geresulteerd in de huidige, definitieve, versie: 1.8."

Week 20: Lustrumweek!

En dan is het zover: de vijfde lustrumweek van de B.I.L.! Eindelijk begint de week waar we maandenlang naartoe hebben gewerkt en geleefd. De officiële opening is pas maandagavond, maar de hele dag zijn we al aanwezig voor last-minute overleg, het opbouwen en versieren van de locatie en wat laatste aankondigingen. 's Avonds

vindt de opening en de van Braamlezing met Alex Brenningkmeijer plaats in het Arsenaal, gevolgd door een borrel. Als commissie zijn we druk met het ontvangen van de sprekers, verkopen van merchandise en het maken van foto's. Na het welverdiende bier en de bitterballen, op de eerste borrel van een lange reeks deze week, zit de eerste dag erop.

Voor het lustrumsymposium op dinsdag hebben we als commissie niets hoeven regelen. Een redelijk rustige dag voor ons dus.

Woensdag gaan we weer aan de slag, met 's middags de eerste workshop van Eelco Dijkstra over crisismanagement. We ontvangen bij de ingang van het FSW de deelnemers, de opkomst voldoet gelukkig aan onze verwachtingen. Na afloop van de interessante workshop begeven wij ons naar de locatie van de lustrumborrel, waar de constitutieborrel nog eens dunnetjes wordt overgedaan met besturen uit Leiden en van zusterverenigingen. Tijdens de borrel staat het bestuur netjes op rij om te recipiëren, maar wij staan we niet stil: ontvangen van gasten, beheren van het gastenboek, rondbrengen van drank en hapjes, omroepen van de sprekers, het bewaren van de orde, en vooral, bezittingen; er komt veel bij kijken om zo'n borrel goed te laten verlopen! Gelukkig krijgen we als commissie hulp bij deze taken van enthousiaste helpers.

"Er komt veel bij kijken om zo'n borrel goed te laten verlopen!"

Donderdag begint goed, met taart op de Vijfde, waar we docenten en gangverenigingen ontvangen om met ons het lustrum te vieren. Met een goed gevulde maag kunnen we op weg naar het middagprogramma. Met maar liefst 40 leden nemen we de trein en de bus naar het Amsterdamse Bos, gelukkig vergezeld van heerlijk zonnig weer. De commissie moet er als gids, dan wel bezemwagen, voor zorgen dat iedereen op de locatie terechtkomt, en dan kan het watersporten beginnen! Met een uurtje kanoën of waterfietsen, een barbecue en lekker genieten op het terras of voetbalveld is dit ook voor ons een zeer geslaagde, en vooral relaxte midag.

Vrijdag gaan we op excursie naar de veiligheidsregio Haaglanden om meer te weten te komen over de brandweer enerzijds en crisisbeheersing anderzijds. Onze

laatste georganiseerde activiteit is het grote lustrumfeest 's avonds! We zijn al vroeg aanwezig om alles te versieren en de DJ's en vuurspuwers te ontvangen. Om 24:00 vieren we de 25e verjaardag van de B.I.L. met champagne, zilveren confetti en zilveren pruiken. Het feest gaat daarna nog vele uurtjes door, gelukkig hoeven we na afloop niet op te ruimen!

Om 24:00 vieren we de 25e verjaardag van de B.I.L. met champagne, zilveren confetti en zilveren pruiken.

Zaterdagmiddag wordt de lustrumweek afgesloten met de alumnidag, georganiseerd door de commissie A&A. We zijn heel moe, maar ook erg voldaan.

Week 21: After-lustrum dip

Zondag en maandag hebben we even B.I.L.-vrij. Dat zorgt al gauw voor een after-lustrum dipje, en dat vraagt om een momentje van reflectie! Dinsdag zitten we alweer met de commissie op een terrasje om na te praten over de succesvolle week. Foto's, roddels, memorabele momentjes, ze komen allemaal voorbij. Wat is het achteraf gezien snel gegaan... en wat een topweek was het! ■

Bestuurskunde

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Bestuurskunde Wetenschap

Word nu lid van de Vereniging voor Bestuurskunde voor het Speciale studententarief van € 16,80 per jaar.

Je ontvangt dan gelijk vier keer per jaar het tijdschrift Bestuurskunde.

Meer informatie? Surf naar www.bestuurskunde.nl

Vereniging voor Bestuurskunde

DE BRUG TUSSEN THEORIE EN PRAKTIJK

COLUMN

door Prof. dr. Mark Rutgers

Hoogleraar Filosofie van het Openbaar Bestuur aan de Faculteit der Maatschappijen en Gedragwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam en Dean van de Graduate School of Social Sciences.

Bestuurskunde heb ik altijd als een breed vakgebied ervaren, niet in de laatste plaats door de gevarieerde achtergrond van mijn docenten en latere collega's. Mijn eerste kennismakingen met bestuurskunde stamt uit 1984. Toen besloot ik de nieuwe opleiding in Leiden als bijvak te kiezen. De docenten waren van zeer divers pluimage: van sociaal-geograaf en met veel praktijkkennis (professor Van Braam), tot jonge medewerkers net uit de collegebanken. Zo zat er bij de staf in de loop der jaren van alles: socioloog, jurist, politicoloog, historicus, econoom, antropoloog, psycholoog en ikzelf als filosoof. Hoe is dat allemaal te rijmen met het streven naar de bestuurskunde als samenhangend vakgebied? Welnu, belangrijk voor deze hele mikmak aan disciplines was dat van iedereen werd verwacht dat deze zich zou ontwikkelen tot algemeen bestuurskundige. De staf werd dan ook ingezet voor allerlei vakken, niet alleen de eigen specialisatie. Dat streven naar een brede ontwikkeling van de stafleden ging natuurlijk ook wel eens mis. Er waren nu en dan degenen die helemaal niet van plan waren zich te ontwikkelen tot bestuurskundige, maar vasthielden aan hun vermeende disciplinaire identiteit. Meestal vertrokken die na een poosje weer richting 'moederdiscipline.'

Hoe is de stand van zaken tegenwoordig? Is de bestuurskunde nog steeds een smeltkroes voor degene die zich willen verdiepen in het openbaar bestuur in brede zin? Alvorens daarover wat meer te poneren moet wel worden bedacht dat aanvankelijk door menigeen - waaronder Van Braam - werd verwacht dat de bestuurskunde op termijn een 'eigen discipline' zou worden: de toekomstige medewerker zou immers bestuurskunde hebben gestudeerd. Dat laatste valt echter best tegen, deels doordat de belangstelling om door te gaan in de wetenschap bij studenten bestuurskunde wat lager lijkt te liggen, deels doordat er altijd behoefte is aan nieuwe inbreng vanuit ander vakgebieden bij de werving van stafleden. Minstens zo interessant is dat bestuurskundigen ook weer specialiseren of 'eenzijdig' worden in hun benadering (met publiek management en beleidsvorming als belangrijkste twee kampen). Dat is begrijpelijk, immers specialisatie is het credo in wetenschap en samenleving.

Nu is het allemaal overigens erg betrekkelijk welke discipline men oorspronkelijk studeerde (en de eenjarige masteropleidingen versterkt dat). Zelf ben ik met mijn recente vertrek uit Leiden van de bestuurskunde overgestapt naar de politicologie (na enig wikken en wegen, aangezien ook sociologie een optie was). Aan de UvA bestaat vanouds echter een politicologische benadering van 'bestuur en beleid.' In Leiden lijkt de instroom van politicologen in de staf het sterkst te zijn geweest de laatste jaren. Op zichzelf allemaal geen probleem, mits een ieder zich maar met de bestuurskunde gaat identificeren. Dat laatste is echter allang niet meer vanzelfsprekend en dat is wellicht problematisch. Ter vergelijking, de afgelopen weken heb ik in mijn nieuwe functie een hele rits aan hoogleraren in de sociologie, antropologie, politicologie, planologie, sociale geografie en international development gesproken. Het aardige was dat minstens 1 op de 3 iets anders bleek te hebben gestudeerd in het verleden. Variërend van de fysisch-geograaf die hoogleraar sociale geografie is, tot de politicoloog die hoogleraar sociologie is. Let wel, allen blijken zich nadrukkelijk te identificeren met hun 'nieuwe' vakgebied. Het laat zien dat binnen de sociale wetenschappen de grenzen vaag zijn, sterker nog, binnen alle vakgebieden is weer een keur aan elkaar betwistenden benaderingen te vinden. Maar, tegelijkertijd toont het dat gedrevenheid om zijn of haar nieuwe discipline verder te ontwikkelen en uit te bouwen voorop staat. Daar zit ook de uitdaging voor de bestuurskundigen aan de universiteit: in weerwil van de lonkende specialisatie en eigen kennis en interesses, te zorgen voor een brede opleiding en een dito onderzoekprogramma: interdisciplinariteit vereist nadrukkelijk discipline!

LEIDEN WEES SCHERP!

ORANGEBOOK

VERENIGINGSDRUKWERK & ADVIES

www.orangebook.nl

VOOR VERENIGINGEN HET BESTE ALTERNATIEF OP GRAFISCH GEBIED

Het Lustrumverslag

In de week van maandag 17 mei tot en met zaterdag 22 mei vierde de B.I.L. haar vijfde lustrum tijdens een spetterende lustrumweek! In deze week heeft de B.I.L. met haar leden en genodigden tal van lezingen, activiteiten en borrels bijgewoond. Wat er die week allemaal is gebeurd en welke memorabele momenten daaruit zijn voortgekomen kunt in het lustrumverslag allemaal teruglezen. De redactie van Bestuurskundige Berichten, Annemieke de Roos, Anneclaire Hagenaar, Carolien Maas, Lisa Blanken, Marjolein Thon, Sander Harmes, Sandra Korstjens en Thijs de Bruijn hebben speciaal voor u van alle activiteiten een dagboek bijgehouden.

Maandag 17 mei

De kick off – De Van Braamlezing door Alex Brenninkmeijer

Het is maandagavond 17 mei. Vanavond gaat dan eindelijk de lustrumweek van start. Het atrium van het Arsenaalgebouw druppelt langzaam vol met (oud-)bestuursleden, commissieleden, genodigden en overige B.I.L.'ers. De spanning valt van de gezichten van enkele bestuursleden af te lezen. Hier heeft iedereen het hele jaar naartoe geleefd en gewerkt.

Johan, voorzitter van de lustrumcommissie, neemt als eerste het woord, nadat iedereen op de stoeltjes heeft plaatsgenomen. Het thema van de lustrumweek is "De B.I.L. in haar element". De vier elementen in het lustrumlogo verwijzen niet alleen naar water, aarde, lucht en vuur, maar ook naar de vakgebieden recht, sociologie, politicologie en economie. Johan: "B.I.L.'ers zijn trots op de vier blauwe puntjes van de B.I.L. omdat ze verwijzen naar de vier leerstoelen waarop bestuurskunde is gestoeld."

Na Johan neemt voorzitter Marjoleine het woord om de geschiedenis van de Van Braamlezing te bespreken, en de B.I.L. anno 2010. Betrokkenheid bij de studievereniging is volgens haar de essentie van het succes. En die betrokkenheid gaat ver: "Als het goed gaat met de B.I.L., dan gaat het goed met mij." Joop Ruigrok, de allereerste B.I.L.-voorzitter, vertelt vervolgens over het prille begin van de vereniging. En ontkracht meteen het idee dat prof. Van Braam de B.I.L. zou hebben opgericht. "Het is een initiatief dat primair lag bij de studenten." Hij prijst het huidige bestuur: "Alles is georganiseerd met een professionaliteit waar we toen alleen maar van hadden kunnen dromen."

Nadat beschermheer Bekke nog even de vele facetten van de B.I.L. heeft laten passeren – waaronder de wonderlijk uiteenlopende thema's van de almanak, die hij een grondig onderzoek waard acht – is het tijd voor de hoofdspreker van de avond. De heer Alex Brenninkmeijer, beter bekend als onze nationale Ombudsman. Brenninkmeijer spreekt over het vertrouwen van de burger in de overheid. Hierbij komen twee sporen aan bod: vertrouwen in het algemeen, en meer concreet: hoe de burger het vertrouwen in de overheid ervaart. Zijn conclusie "door een intensivering van de relatie tussen overheid en burger, zal het

vertrouwen toenemen", komt neer op één belangrijk punt: het vertrouwen in de overheid is maakbaar. Dit lijkt een positief uitgangspunt voor de aankomende bestuurskundigen onder ons.

Na de vragenronde is het tijd voor de langverwachte eerste borrel van de week. Maar zeker niet de laatste. Het vijfde lustrum van de B.I.L. is begonnen!

Dinsdag 18 mei

Lustrumsymposium: E-volution en bestuurlijke reorganisatie

Het ochtendprogramma

De overheid draait door

Al vroeg in de ochtend zit SB-45 vol met studenten voor een sessie over een doordraaiende overheid. Thomas Schillemans opent het lustrumsymposium met zijn visie op E-volution en de vernieuwingen die zich binnen de overheid herhalen. Schillemans is docent en onderzoeker bij de Utrechtse School voor Bestuur en Organisatie en is gespecialiseerd in de beleidsuitvoering en maatschappelijke omgeving.

Hij schetst een beeld waar de verwevenheid van de overheid met de samenleving en nieuwe technologie ervoor zorgen dat de overheid op de schop moet. De overheid is echter al veertig jaar bezig met dezelfde vernieuwingen. Zo zijn er verschillende oplossingen voor verkokering, gebrekkige coördinatie en samenwerking. Deze oplossingen zoals taken concentreren, spreiden, verplaatsten of afstoten wisselen elkaar af en zorgen voor nieuwe problematiek. Waarom? De overheid heeft een gebrek aan hardheid en gedraagt zich als "koning op de openbare weg".

Oegstgeest introduceert gemeente 2.0

Gemeente Oegstgeest verzorgt een workshop met als doel kennisuitwisseling, zij hebben namelijk geen openstaande vacatures! Kennisuitwisseling is met name nodig omdat door de nieuwe media overheidsorganisaties achter de feiten aanlopen. Er zijn veel interactieve mogelijkheden op internet en Twitter zorgt ervoor dat de wereld steeds groter wordt. Vanuit de studenten is er veel commentaar op de nieuwe media. Twitter wordt nog maar door een enkele student gebruikt en wordt zelfs door iemand omschreven als iets voor "oude mensen die hip willen doen". De twee medewerkers van de gemeente Oegstgeest willen het liefst dat iedereen gelijk een account aanmaakt en regelmatig berichten gaat plaatsen. De bestuurskundigen signaleren juist spanningsvelden, zoals de discretie van de ambtenaar en de openheid van twitteren. Naast dit spanningsveld worden ook positieve ontwikkelingen gezien, zoals de afstand tussen burgers verkleinen en de mogelijkheid om gelijk antwoord te geven op vragen van de burger. Of na de workshop meer bestuurskundigen een Twitter-account gaan starten is de vraag. Onze interesse voor dit medium is in ieder geval gewekt!

Het nieuwe werken door Binnenlandse Zaken

Binnenlandse Zaken laat ons kennis maken met de nieuwe ontwikkelingen op de werkvloer van de ambtenaar. "Het nieuwe werken" wordt gekenmerkt door flexibele werkplekken en werktijden. Het kantoor wordt een ontmoetingsplek en ICT wordt gebruikt om makkelijker samen te werken. In de workshop worden we geconfronteerd met de snelle ontwikkelingen van ICT, internet en netwerken door de afgelopen 20 jaar, door middel van een kort filmpje. De mogelijkheden zijn enorm toegenomen, wat ook zorgt voor (te) veel openheid. Kim Spinder, één van de twee workshopleiders is zelfs via Twitter in contact gekomen met de B.I.L. Zij licht toe dat het nieuwe werken er ook voor zorgt dat er niet meer in uren en werkplek wordt gedacht, maar in een eigen manier van werken en taken. De leidinggevende wordt minder bepalend en de teamspirit des te belangrijker. Ons werk kan er in de toekomst misschien heel anders uitzien dan we dachten. Menig bestuurskundige in de dop kijkt dan ook enigszins paniekerig op zich heen terwijl hij zijn of haar 9 tot 5 baan als sneeuw voor de zon ziet verdwijnen.

Innoveren met Frans Nauta

Wat doe je als je gebeld wordt met de mededeling dat minister-president Balkenende je wilt spreken? Frans Nauta overkwam het in 2003, toen de minister-president hem vroeg als secretaris deel te nemen aan het Innovatieplatform, waarvan hij zelf voorzitter is. Ook de ministers van Economische Zaken en Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen en de top uit de wetenschap en het bedrijfsleven zouden deelnemen. Nauta zei ja, maar heeft het uiteindelijk maar anderhalf jaar vol gehouden. Hoe kan dat? Daarover vertelde hij tijdens zijn workshop.

Het innovatie platform bleek uiteindelijk vooral gebaseerd op grote verhalen, veel intenties en verstoorde verhoudingen. Nauta was vrijheid en creativiteit gewend. Had hij het achteraf gezien beter niet kunnen doen? Dat vond hij een moeilijke vraag. Uiteindelijk heeft hij 'niets bereikt, maar er waanzinnig veel van geleerd'.

Frans Nauta heeft ook een boek geschreven over zijn ervaringen in het Innovatieplatform. Benieuwd? Het is te downloaden op www.fransnauta.nl

Het middagprogramma

'Minder ministeries en meer ministers'

'Hef de ambtelijke status op, blijf de verkokering bestrijden, voer alleen nog gerichte reorganisaties uit en maak het vak van politicus aantrekkelijker', op die manier zijn we volgens Roel Bekker, tot afgelopen januari secretaris-generaal bij vernieuwing Rijksdienst, goed voorbereid op de toekomst.

Tijdens zijn praatje op het Lustrumsymposium schetst Bekker een beeld van de overheid in de laatste 25 jaar. Het ambtelijk apparaat noemt hij de enige zekerheid in tijden van crisis, begrotingstekorten en maatschappelijke onrust. 'Zie het openbaar bestuur niet als een sociale werkplek, maar investeer in de ambtelijke dienst', aldus Bekker.

Ook wat betreft de reorganisaties van ministeries heeft hij heldere ideeën. Eén of twee ministeries minder, zou wat hem betreft wel mogen. Maar dan wel met meer ministers per ministerie. Op die manier wordt het vak van politicus ook weer aantrekkelijk. Bekker: 'Nog minder ministers in Nederland is vergelijkbaar met Bert van Marwijk die tijdens de finale van het WK ineens besluit met acht spelers te spelen in plaats van met elf. Dan vis je naast het net.'

Buitenlandse Zaken; geen alledaagse sollicitatie

Wat is er gaande in Zimbabwe? En wat doet Nederland de laatste vijftien jaar op het gebied van ontwikkelingssamenwerking? Als je graag bij Buitenlandse Zaken wil werken, dan zul je de antwoorden op deze vragen zo moeten kunnen oplepelen. Joost van Daal, selecteur Hoofddirectie Personeel en Organisatie, geeft tijdens het lustrumsymposium de workshop 'Grenzeloos Besturen'. Waarin hij voornamelijk ingaat op de vraag:

wat heb je nodig om één van de vijftien mensen te worden die jaarlijks worden toegelaten voor de Basisopleiding Beleidsmedewerker Buitenlandse Zaken? En dat is best een lijst. Niet alleen moet je goed op de hoogte zijn van de actuele politiek wereldwijd, je moet ook je talen spreken, één tot drie jaar relevante werkervaring hebben opgedaan, beschikken over een aantal bepaalde persoonlijkheidskenmerken en het liefst ook al enige buitenland ervaring hebben opgedaan. Al deze punten worden vervolgens getest in een vijf maanden durende selectieprocedure. Er is wel nog goed nieuws voor de mensen die het niet zo hebben op Frans; deze taal is sinds kort niet meer verplicht. En dan nog een tip voor studenten die graag stage willen lopen: blijf niet wachten tot er een leuke stagevacature op de website van het ministerie wordt geplaatst, maar stuur zelf een open sollicitatie naar bijvoorbeeld een ambassade van jouw keuze. Denk er wel goed over na, want bij BUZA mag je maar één keer tijdens je studie stage lopen!

Nederlandse politiek in de toekomst

Binnenlands Bestuur gaf tijdens het Lustrumsymposium een 'spoedcursus politiek', waarin fragmenten uit debatten en tv-optredens van politici in binnen- en buitenland werden bekeken. Wat we uit al die fragmenten kunnen opmaken? Dat Nederland wat betreft de manier van campagne voeren de VS op de voet volgt. Dus dat betekent dat we misschien over twintig jaar te maken krijgen met een fractievoorzitter die zijn overwinningsspeech in de Amsterdam Arena houdt. Een andere belangrijke les die is te trekken: zorg dat je als politicus altijd je antwoord klaar hebt, draai er niet omheen!

Public Matters

Bij de workshop, georganiseerd door lobbybureau 'Public Matters' ondergingen de aanwezige studenten een korte introductie in de praktijk van het lobbyen zoals dit in Nederland wordt toegepast. Oud-voorzitter der B.I.L. Friso de Jong wist de studenten te prikkelen en in korte tijd te introduceren in de spanningsvelden waarmee men te maken kan krijgen in de bestuurlijke praktijk. Na deze korte inleiding werden de studenten verdeeld in drie groepen, waarbij men een strategie moest uitdenken om de bouw van een nieuwe kerncentrale in Nederland te bevorderen of juist te verhinderen. De ene groep vertegenwoordigde de provincie Zeeland, de andere groep waren de bestuurders van de kerncentrale en de derde

groep vertolkte de rol van een milieugroepering. Onder begeleiding van Friso de Jong en zijn collega kwamen de studenten door onderling overleg tot een strategie die gevolgd moest worden om de uitkomst in het voordeel van de eigen organisatie uit te laten vallen. Nadat Friso de Jong een slotbeschouwing had gegeven over de gekozen strategieën sprak hij zijn waardering uit over de participatie in de groep. Voor zowel de studenten als de lobbyisten was de workshop leuk en interactief.

Intellectuelen en de politiek

Ter afsluiting van het lustrumsymposium was er een interactieve presentatie met Frits Bolkestein. De presentator was Kamran Ullah, de nr. 59 op de lijst van de VVD. Aan de hand van een aantal onderwerpen legde hij stellingen aan Frits Bolkestein voor. Zo sprak Frits Bolkestein over de legalisatie van drugs, waarbij hij vond dat Nederland een duidelijke positie zou moeten innemen ten opzichte van het Europese Drugsbeleid. Eveneens sprak hij over de Nederlandse politiek en over zijn werk als Commissaris bij de Europese Commissie.

Frits Bolkestein: "In Nederland gaat de politiek vaak niet waar hij over gaat."

Daarnaast zou er volgens hem opgepast moeten worden met het afslanken van de ministeries, aangezien Nederland in vergelijking met andere landen al weinig ambtenaren heeft. Voor iedereen die ook een (internationale) carrière wil opbouwen gaf hij nog een tip: "Hard werken, minder tv kijken en niet aan flauwe tv-spelletjes meedoen."

Woensdag 19 mei

Het IKP Project

Op woensdagochtend was de kick-off van het internationale Katrina Project Inc door Prof. Eelco Dykstra. Het IKP Inc. is een Mass International Brainstorm Exercise met betrekking tot crisisbeheersing en rampenbestrijding. Het samenwerkingsverband tussen Washington D.C. en de Europese Commissie moet leiden tot een sneeuwbal effect van kennisdeling en bewustwording van risico's op rampen en de impact van die rampen. Dit project is een cooperative samenwerking tussen verschillende groepen en bestaat uit een aantal fasen. De B.I.L. zit, samen met nog een aantal andere groepen in de pilot groep.

Het project kiest ervoor om bij rampen- en crisisbestrijding niet naar het verleden te kijken maar juist naar de toekomst. Het is de bedoeling om te kijken wat er gedaan moet worden als er een ramp uitbreekt. Hieruit kunnen conclusies getrokken worden en aanbevelingen worden gedaan.

Tijdens de eerste workshop heeft Prof. Dykstra uitgelegd welke stappen doorlopen moeten worden om uiteindelijk tot conclusies en aanbevelingen te kunnen komen. Aangezien er een aantal groepen met dit project meedoen moet er eerst een gezamenlijk framework opgezet worden.

Donderdag 20 mei

Kanoën met beren en rodeo: net Canada

Het was een prachtige lentedag op donderdag 20 mei. Uitgerekend op deze dag heeft de B.I.L. een uitje naar het Amsterdamse bos gepland om te gaan kanoën en barbecuen. Sommige zaken heb je bij het plannen van een activiteit niet in eigen hand, maar de weergoden waren van mening dat de B.I.L. wel een feestje verdiende na 25 jaar tomeloze inzet voor alles wat met bestuurskunde te maken heeft. Hierdoor konden de ruim veertig deelnemers zich verheugen op een heerlijke middag.

Om drie uur kon iedereen een kano of een waterfiets uitzoeken. De waterfietsen waren populair bij de dames, maar na een paar keer trappen bleek dat de meesten de conditie een beetje hadden overschat en kozen ze er uiteindelijk voor om het rondje in een kano rond te peddelen. En het moet gezegd worden: tijdens het peddelen waande je jezelf in een wereld die verdacht veel op Canada leek.

Voor een enkeling ging het al bij de eerste bocht fout. Waar we vooraf waren gewaarschuwd om vooral links te houden, kozen Charlotte en Daniel er toch voor om bij de eerste mogelijkheid (nou ja, mogelijkheid) naar rechts af te buigen. Vooral Charlotte zal zich de pijnlijke takken en doorns die door haar gezicht gingen nog goed kunnen herinneren.

Bij de tweede bocht ging het fout voor de heren Roel, Jasper en Felix, klunzig als zij waren gingen zij kopje onder en konden zij de kano watervrij gaan scheppen. En over klunzig gesproken, ook Willem de Beer moet nog even genoemd worden. Hij kreeg het voor elkaar om zijn mobiel in het water te laten vallen. Aan de daaropvolgende opduikpogingen hebben we het te danken dat hij vooral zijn boxer wilde drogen bij de hitte van de barbecue en het mooie weer.

Tijdens de heerlijke barbecue werden er de nodige wijntjes en biertjes gedronken en genoot iedereen van de zon. Daarna werd er volop verder gedronken op het grasveld en werd er nog een potje voetbal gespeeld. Een heerlijke middag werd afgesloten door Lisanne Korteling, die liet zien dat zij zich erg in haar element voelt tijdens een wilde rodeorit. De rest was in zijn element door daarnaar te kijken.

Vrijdag 21 mei

Op bezoek bij de brandweer

Op de voorlaatsteday van delustrumweek bracht een selecte groep studenten een bezoek aan de brandweer in Den Haag. Of liever gezegd: de Veiligheidsregio Haaglanden. Sinds 1 januari 2009 is deze organisatie verantwoordelijk voor de veiligheid in een groot deel van Zuid-Holland. Tijdens het bezoek werd uitgebreid ingegaan op de taken van de Veiligheidsregio, waarna afsluitend een rondje langs het brandweermaterieel werd gemaakt.

Het IKP Project

De tweede workshop vond plaats op vrijdag, waar het tweede deel van het project centraal stond. Tijdens deze interactieve workshop werden de deelnemers verdeeld in een aantal groepen. Daarbij moesten ze in de groep nadenken over de volgende vragen: wat te doen als een megastorm Nederland treft? Welke stappen moeten er voor, tijdens en na de ramp genomen worden om risico's te beperken en de impact daarvan te verkleinen? Welke infrastructuur loopt gevaar en hoe ga je met behulp van een netwerk van organisaties deze infrastructuur beschermen?

Tijdens een persconferentie heeft iedere groep zijn conclusies en aanbevelingen gepresenteerd aan een groep toegestroomde journalisten, zowel Nova als het tijdschrift Hond & Paard waren aanwezig om de beleidsmedewerkers aan de tand te voelen.

Deze uitkomsten zullen door de B.I.L. en het IKP Inc. bewaard worden, zodat de bijdrage aan de Mass International Brainstorm Exercise behouden blijft voor de toekomst!

Zaterdag 22 mei

Het alumni-event

Spoedcursus politiek

Op de verjaardag van de B.I.L., en tevens de laatste dag van de lustrumweek, werd er bijzondere aandacht besteed aan de alumni van de vereniging. Het weer was nog steeds prachtig, hoewel wel vaak nadelig is voor de opkomst bij een binnenactiviteit. Vanaf 16:00 werden de alumni, waaronder meerdere oud bestuursleden, begroet door de lustrumcommissie en het bestuur. Om te beginnen was er de kans om kort bij te praten onder het genot van een drankje. Oude kennissen werden weer opgezocht en alumni konden hun belevingen delen met B.I.L.'ers uit andere perioden. De dag werd uiteindelijk afgetrapt met een workshop van Binnenlands Bestuur. Dit was eenzelfde workshop als tijdens het symposium op dinsdag en de alumni kregen dan ook een spoedcursus politiek. Zo werden er beelden getoond van debatten en toespraken van Obama en Balkenende. Na elk stuk werden opmerkelijke onderdelen besproken, waardoor het betreffende fragment met andere ogen bekeken kon worden. De middag werd afgesloten met een borrel en een diner.

De kers op de taart..

Dit betekende echter niet dat het programma afgelopen was, voor sommigen moest het nog beginnen. Een deel van de alumni nam afscheid, anderen kwamen er voor terug en na het diner werd er begonnen met een praatje van Eelco Dykstra. Hij vertelde over het International Katrina Project en ook wat de alumni voor dit project kunnen betekenen. De spanning steeg echter, aangezien het hoogtepunt van de avond nog moest komen. Dat hoogtepunt was dan ook de kers op de taart voor de gehele lustrumweek. Drie oud bestuursleden, Mathijs van der Waardt, Jasper Hekert en Tom Degen, hebben namelijk veel tijd gestoken in het samenstellen van een lustrumboek met 25 jaar B.I.L.-geschiedenis. De uitreiking werd ingeleid door een korte quiz over de vereniging. Deze quiz was al op de website gezet, maar nu konden we nogmaals raden van welk bedrijf de duurste bedrijvenborrel was, wie er nooit lid is geweest van de B.I.L. en welke organisatie niet door de B.I.L. is opgezet. Onder luid applaus werd het boek ontvangen en de rest van de avond kon er geborrel worden. Daarnaast was er de mogelijkheid om in de rij te gaan staan voor een korte bijdrage van de auteurs. Al met al was het een ongedwongen avond met kans tot bijpraten en het verwerven van nieuwe kennis over de jarige vereniging. De perfecte afsluiting van een lange lustrumweek!

De borrels en het lustrumfeest

Borrelend is de B.I.L. het meest in zijn element

Net zo belangrijk als leuke activiteiten zijn toch wel leuke borrels en een feest tijdens de lustrumweek. Want waar kan je beter met je B.I.L.-vrienden kletsen dan tijdens een borrel? Ook de redacteurs van DAS B.I.L.D. waren het met deze stelling eens en testten elke dag weer de borrel op een aantal punten, wat resulteerde in een borrelmeter. En reken maar dat er genoeg gedronken is op kosten van de B.I.L.!

Het begon allemaal in het Arsenaal waar wij een lezing kregen van dhr. Brenninkmeijer. Hoe leuk dat was kon u al eerder lezen, maar waar het eigenlijk om gaat was hoe de borrel was. Tot een uur na afloop werd er lekker doorgeborrel met goede pianomuziek. Na afloop gingen die-hard borrelaars nog even door in café Roebels, waar de eerste zwevertjes van de week werden besteld.

Op woensdag stond eigenlijk de belangrijkste borrel van de week gepland, de lustrumborrel van de B.I.L. En eerlijk is eerlijk, het was niet heel erg druk. Maar zoals iemand ooit zei: 'Elk nadeel heb ze voordeel'. Het betekende namelijk meer drank, meer happen en meer ruimte om polonaise te lopen voor iedereen die wel aanwezig was.

Vrijdag kwam de lustrumweek voor veel B.I.L.-leden tot een einde. De start was voor oud bestuursleden in de Bonte Koe. Zij konden indrinken op wat een mooi feestje beloofde te worden, later die avond in de HiFi. Ik had graag aan u willen vertellen wat er op deze borrel allemaal gebeurde, maar laat ik het er maar bij houden dat het leuk was, want veel meer weet ik er eigenlijk niet meer van.

Tenslotte werd de week afgesloten met een spetterend B.I.L.-feest. Om twaalf uur konden wij toosten met champagne op de 25ste dies van de B.I.L. Het feest ging tot in de vroege uurtjes door. Veel B.I.L.'ers waren helemaal in hun element aan het einde van deze lustrumweek. Voor een aantal werd het daardoor nog een vruchtbare avond. Voor anderen iets minder, maar dat zal wel aan de drank gelegen hebben. ■

Van B.I.L.-bestuur naar organisatieadviesbureau

In gesprek met drie B.I.L.-alumni die elkaar op de werkplek leerden kennen

Drie bestuurskundigen, allen B.I.L.'ers, allen oud-bestuursleden en allen op een bepaald punt in hun carrière werkzaam bij hetzelfde organisatieadviesbureau in Utrecht. Bij toeval kwamen ze achter hun gezamenlijke verleden. Reden voor een uitgebreid interview in deze lustrumeditie met Marian Dobbe-Kluijtmans, Hanneke van Bergen en Nadja Jungmann.

door Carolien Maas en Sandra Korstjens

Een zonnige dinsdagochtend in mei in het stadhuis van Den Haag. De lustrumweek van de B.I.L. gaat bijna beginnen. Een mooie aanleiding voor een interview met drie dames die de B.I.L. goed kennen en in verschillende periodes hebben meegemaakt.

Hanneke: "Ik kwam in mijn eerste jaar al in het bestuur terecht. In die tijd was het namelijk de gewoonte om ook een eerstejaars voor het bestuur te vragen. Dat bestuurslid kon dan deze groep studenten goed vertegenwoordigen. Voorzitter Mark Crooijmans kwam in september de collegezaal binnen. Hij vertelde dat ze nog één lid zochten, een eerstejaars dus. Dat leek me eigenlijk wel leuk en zo ben ik erbij gekomen. Pas in mijn latere studiejaren ben ik commissies gaan doen, een beetje een omgekeerde volgorde dus."

Nadja: "Voor mij geldt hetzelfde. Ik zat ook al meteen in mijn eerste jaar in het bestuur; moest allerlei activiteiten organiseren voor eerstejaars. Heel leuk vond ik dat!"

Marian: "Ik ben op een andere manier bij de B.I.L. actief geworden. Zo heb ik wel eerst de commissie Fora & Symposia gedaan in mijn eerste jaar. Daarna de Lustrumcommissie en toen ben ik bestuurslid Bibu (binnenland-buitenland) geworden. Daarbij gingen we toen naar Luxemburg en Istanbul. En in mijn tweede jaar heb ik de lustrumcommissie gedaan, toen bestonden we 15 jaar."

"Vergaderen, samenwerken, omgaan met irritaties, door het bestuur in te gaan wordt je gevormd."

Het enthousiasme valt van hun gezichten af te lezen als ze het hebben over hun bestuursperiode. Maar wat hebben ze er eigenlijk van geleerd?

Nadja: "Vooral hoe leuk het kan zijn om samen te werken."

Marian: "Vergaderen, samenwerken, omgaan met irritaties, door het bestuur in te gaan wordt je gevormd. Ook vond ik het voor groepen leren staan heel waardevol."

Hanneke: "Ik zou het studenten dan ook allemaal aanraden om het bestuur in te gaan of in ieder geval een zware commissie te doen. Het organiseren van een congres is bijvoorbeeld een ervaring waar je echt veel van leert."

Is het B.I.L.-bestuur eigenlijk een eyecatcher op je CV?

Hanneke: "Ja, zeker. Er wordt bij sollicitaties heel erg op gelet dat je tijdens je studie iets extra's hebt gedaan. Vooral als je net de arbeidsmarkt opgaat is dat heel belangrijk. Tijdens mijn studie heb ik veel extra stages gedaan, wel drie of vier. Je moest er destijds in ieder geval één lopen, vaak gekoppeld aan je scriptie. Maar ik wilde meer ervaring opdoen. Ik was erg zoekende; wat wil ik, wat voor omgeving vind ik leuk, hoe eng is het om te werken? Na die stages wist ik veel beter wat ik wilde."

Marian: "Ik wist wel meteen welke richting ik uit wilde. Ik wilde trainee worden bij het Rijk of de gemeente Den Haag. Ik vond het een interessante wereld, de theorie werd er werkelijkheid. Als trainee heb je de mogelijkheid om werken en leren te combineren. Dat vond ik erg fijn, want echt veel praktijkervaring had ik nog niet. In het bestuur had ik wel vaardigheden geleerd, maar als trainee kreeg ik nog meer mogelijkheden. Om tot het programma te worden toegelaten hielp het ontzettend dat ik bestuur had gedaan. Dat maakte zeker een verschil tijdens de sollicitatie. Het toont dat je jezelf wil inzetten, jezelf wil ontwikkelen. Maar buitenlandervaring of een stage zijn ook zeker een pré."

Nadja: "Ik vind een eyecatcher misschien een beetje groot woord. Het laat in ieder geval zien dat je actief bent en dat is heel positief. Maar ik moet er wel bij zeggen dat een goede CV meer behelst dan alleen een bestuursfunctie. Er moet een interessante mix van dingen op staan. Het maakt eigenlijk niet uit wat je doet. Zolang je het maar met passie, toewijding en discipline doet."

Uit ervaring weten we dat veel studenten er tegenop kijken om de arbeidsmarkt op te gaan. Mede omdat ze niet precies weten wat ze kunnen verwachten. Wij vragen de dames daarom naar wat tips.

Hanneke: "Je komt er vanzelf achter wat je kan en wat niet. Het is namelijk onmogelijk om overal goed in te zijn. Samen met je leidinggevende kan je het beste uitvinden wat je meerwaarde is."

Marian: "Je denkt eerst dat je alles moet kunnen, maar dat is niet zo. Het is belangrijk dat je voor jezelf opkomt en het aangeeft als je iets nog niet weet. Daar leer je alleen maar van. In een B.I.L.-setting kun je dat ook leren."

Hanneke: "Als je wilt leren dan zorg je daar zelf voor. Je moet je eigen mogelijkheden creëren."

Nadja: "Begin ook al bij de keuze van je bijbaantjes."

Probeer die te vinden in organisaties waar je eventueel zou willen werken. Op die manier krijg je een beeld van hoe het ergens aan toe gaat."

Marian: "Praat met alumni over al je mogelijkheden. Dat helpt je er wellicht bij om erachter te komen wat je wilt."

Nadja: "Daar heb je gelijk in! Vraag mensen hoe zij hun werk ervaren. Vraag of ze er iets over kunnen vertellen. Bijna iedereen vindt het wel leuk om over zijn werk te praten. Een aantal van die gesprekken kan je een goed idee geven van mogelijke werkomgevingen."

Hanneke: "Netwerk en onderhoud vervolgens ook echt contacten met mensen."

"De studie heeft me opgeleverd dat ik me altijd bewust ben van het feit dat aan elk vraagstuk meerdere dimensies zitten."

Wat is eigenlijk de meerwaarde van bestuurskunde geweest?

Hanneke: "Ik ben echt een ras-bestuurskundige. Er waren destijds ook veel mensen die niet precies wisten wat ze wilden. Maar ik vond bestuurskunde echt leuk. In de bestuurskunde worden vier gebieden met elkaar gecombineerd. Dat merk ik echt in mijn werk. Specialisten hebben namelijk een andere blik. Het helpt mij heel erg dat ik verschillende gebieden kan combineren. Ik vind het leuk om mensen ervan te overtuigen dat er ook andere manieren zijn om ergens tegenaan te kijken. Het is zeker een meewaarde als je dat vroeg leert. Maar er bestaat wel het verrijkt dat bestuurskundigen te algemeen kijken."

Nadja: "Een ras-bestuurskundige zou je mij niet kunnen noemen. De studie heeft me opgeleverd dat ik me altijd bewust ben van het feit dat aan elk vraagstuk meerdere dimensies zitten. Maar als ik eerlijk ben zou ik, als ik mijn studietijd over zou kunnen doen, niet opnieuw voor bestuurskunde kiezen."

Marian: "Door mijn studie en mijn werk bij de gemeente Den Haag en Hiemstra & De Vries snap ik beter hoe het openbaar bestuur in elkaar steekt. Dat is voor mij een groot voordeel."

Marian, Hanneke en Nadja bewandelden allemaal een ander carrièrepad. Maar ze zijn uiteindelijk allemaal op een bepaald punt in hun carrière bij organisatieadviesbureau Hiemstra & De Vries terecht gekomen. Wat doen ze daar eigenlijk?

Hanneke: "Wij ondersteunen publieke organisaties, zoals gemeenten en waterschappen, in de ontwikkeling van hun organisatie. We kijken altijd eerst wat er aan de hand is, wat er beter kan of anders moet en maken dan een offerte."

Marian: "De kerntaak is om overheden te helpen beter te presteren. Dat is ook ons motto. Je werkt altijd in teams. Dat is ook een belangrijke reden waarom ik het werk zo leuk vind. Samen werk je aan een bepaald vraagstuk. Zo heb ik met Hanneke bijvoorbeeld voor een fusiegemeente geholpen bij het beter in positie brengen van de stafadviseurs (zoals van P&O en financiën). Het

Marian Dobbe-Kluijtmans (30), B.I.L.-bestuur 2000-2001, getrouwd met Vincent Dobbe (penningmeester bestuur 1998-1999), woont in Voorburg. Heeft eerst vijf jaar als trainee en directieadviseur bij gemeente Den Haag gewerkt. Daarna bij Hiemstra & De Vries.

is belangrijk dat de stafadviseurs hun rol goed invullen, zodat zij maximaal het primaire proces in de gemeente (de dienstverlening aan de burgers) ondersteunen. We leren hen op de juiste wijze managers te ondersteunen en te adviseren, maar ook hoe de adviseurs van elkaar kunnen leren door hen met elkaar in contact te brengen."

Hanneke: "Je kijkt heel concreet; wat gaat er dan niet goed? Managers zeggen bijvoorbeeld: ik heb niets aan die adviseurs, ik krijg niet de informatie die ik nodig heb. Maar de adviseurs zeggen op hun beurt weer dat ze de informatie te laat ontvangen. Daarom organiseren wij bijeenkomsten om de verschillende rollen te bespreken."

Marian: "Met elkaar kijken we hoe we het probleem kunnen oplossen. Wij leggen zeker niets op en proberen juist een open blik te bewerkstelligen."

Komt hun werkervaring nog van pas in het advieswerk?

Hanneke: "Ik geloof er zelf in dat je een betere adviseur bent als je het ook van binnenuit hebt ervaren. Ik merk het verschil met collega's die dat nooit hebben meegemaakt. Het is goed als je weet hoe ingewikkeld grote organisaties kunnen zijn."

Nadja: "Ik denk ook dat het voor het advieswerk zo z'n voordelen heeft om zelf te hebben gewerkt in een zelfde soort organisatie als waar je advies voor moet geven."

Marian: "Het is belangrijk om de bestuurlijke sensitiviteit aan te voelen, dus dat je weet welke belangen er op het spel staan. Persoonlijk pluk ik daar echt de vruchten van."

Hanneke van Bergen (39), B.I.L.-bestuur 1990-1991, samenwonend met Arno van de Weerd (commissaris onderwijs bestuur 1993-1994), woont in Delft, twee kinderen. Gestart als trainee bij de Universiteit Leiden. Vervolgens vier jaar bij B&A groep Den Haag gewerkt, en vijf jaar bij de gemeente Rotterdam. Toen naar Hiemstra & De Vries.

"De B.I.L. is één van de weinige studieverenigingen die je een echt studentengevoel geeft."

Maar hoe leuk ze hun werk ook vinden, er de rest van hun werkzame leven blijven is een ander verhaal.

Nadja: "Ik ben daar het levende bewijs van. Ik werk namelijk sinds kort bij de oude werkgever van Hanneke, B&A groep Den Haag."

Hanneke: "Tsja, het is een kleine wereld."

Nadja: "Klopt. En die kleine wereld wordt ook nog eens veel sneller. Wisselen hoort tegenwoordig bij het leven. We wisselen van politieke voorkeur, van partner, van bank en dus ook van werkgever."

Hanneke: "Op dit moment ben ik echt gelukkig met mijn werk. Maar ik weet inderdaad van mezelf dat ik ooit ook nog wel iets anders wil doen."

Marian: "Ik zit echt op mijn plek bij Hiemstra & De Vries, maar hoe het in de toekomst loopt weet ik niet."

Nadja: "En ik denk ook dat het daadwerkelijk goed is voor een mens om zo nu en dan van werkgever te wisselen. Je komt tot nieuwe inzichten en je wordt gedwongen nieuwe vaardigheden te ontwikkelen en open te staan voor nieuwe gewoonten. De kunst is eigenlijk wel te wisselen maar tegelijkertijd vast te houden wat goed bij je past."

Nadja Jungmann (36), B.I.L.-bestuur 1993-1994, samenwonend, woont in Ankeveen, drie kinderen. Promoveerde en zat daarnaast in de gemeenteraad. Na het voltooien van haar proefschrift is ze het adviesvak in gegaan (eerst bij Hiemstra & De Vries en nu bij B&A groep Den Haag). Heeft nog steeds een onderzoeksaanstelling aan de universiteit.

Hoewel de B.I.L.-jaren voor allemaal alweer een tijdje geleden zijn, kijken ze nog steeds met veel plezier terug.

Marian: "Ik vond de B.I.L. echt superleuk. Af en toe borrel ik nog steeds met oud-bestuursleden van verschillende jaren. Ook de B.I.L.-reizen staan me nog goed bij. En ik ben natuurlijk met een B.I.L.'er getrouwd."

Hanneke: "Ik ook! En je doet hele goede vrienden op voor de rest van je leven. Het is een belangrijke basis."

Nadja: "Door de B.I.L. heb ik een vliegende start kunnen maken in Leiden. Ik leerde snel veel studenten en docenten kennen, waardoor ik er makkelijk mijn draai vond."

Marian: "De B.I.L. is gewoon uniek in Leiden. Het is één van de weinige studieverenigingen die je een echt studentengevoel geeft."

Hanneke: "Het contact met docenten vond ik ook leuk. Als je met hen een congres voorbereidde, was je opeens een gelijkwaardige in gesprekken. Het is fijn dat de B.I.L. serieus werd genomen."

Marian: "En de vijfde is natuurlijk heel toegankelijk. Het geeft echt een wij-gevoel."

En vinden ze dat wij-gevoel nu bij Hiemstra & De Vries weer terug?

Marian: "Haha, ja eigenlijk wel, ik blijf gewoon altijd op zoek naar een wij-gevoel." ■

“Vroeger waren de studenten heren in driedelig grijs”

Door de jaren heen zijn er bij bestuurskunde vele docenten op het toneel verschenen, meestal om er later weer van te verdwijnen. Het lustrum is voor de Bestuurskundige Berichten reden voor een interview met de exponenten van de oudste en jongste generatie bestuurskundigen, Frits van der Meer en Jan Pronk.

door Lisa Blanken en Sander Harmes

Hoe lang werkt u al op het instituut Bestuurskunde?

Frits: Ik werk hier aanstaande augustus precies 25 jaar. In 1985 was het nog een hele kleine vakgroep. Er was één hoogleraar, dat was Van Braam. Ik denk dat we met zes à zeven mensen zaten. In het eerste jaar werden mensen aangenomen en geleidelijk aan werd de vakgroep steeds groter. Over het algemeen kwamen ze van politieke wetenschappen, die vakgroep werd gesplitst in Bestuurskunde en Politicologie. Er waren ook personen die net afgestudeerd waren. Zo is het eigenlijk gegroeid.

Jan: Ik werk hier nu voor het tweede jaar. Het eerste jaar was ik student-assistent. Ik volgde een mastervak bij Frits aan de Campus Den Haag. Daar deed ik in de avonden de master, omdat ik overdag werkzaam was in het middelbaar onderwijs. Tijdens één van de colleges vroeg Frits in het kader van de interactiviteit: “Wie kan hierover iets vertellen?” Toen wees hij naar mij en moest ik een beetje onvoorbereid voor de groep. Dat ging wel aardig en ter afsluiting hadden we een borrel op het plein. Toen hem duidelijk werd dat ik al enige jaren docent economie en maatschappijleer was op een middelbare school, vroeg hij of ik geen werkgroepen zou willen geven. Na dit een jaar te hebben gedaan, kwam vanuit het instituut de vraag of ik als onderwijsmedewerker verder wilde. Ik had het dat jaar erg naar mijn zin en ben op dat aanbod ingegaan.

F: Hij was docent economie. Het huidige economiebeleid is altijd een probleem geweest. We hebben gemerkt dat economie op het middelbaar onderwijs veel beter wordt overgebracht. Iemand uit het middelbaar onderwijs leek mij daarom een gouden greep. Jan geeft nu het eerstejaars economieonderwijs, de evaluaties zijn goed en daar zijn de problemen mee weggenomen.

Wat is er door de jaren heen veranderd?

F: We zijn groter geworden. Vroeger was het jonger, kleiner en informeler. We hebben nog met het B.I.L.-bestuur een kamer gedeeld. Als een organisatie groter wordt dan kan het niet meer op die manier. Een informele organisatie heeft ook als nadeel dat dingen meer ad hoc geregeld moeten worden. Het heeft ook zijn charme, maar het groter worden van de organisatie is ook bestuurskunde. Zo’n beginfase wanneer je iets opbouwt is heel erg leuk. Je ziet de studenten ook veranderen. Vroeger liepen veel

studenten heren in driedelig grijs. Nu zijn de studenten ‘normaler’ geworden. Het ondernemende karakter van de studenten is niet veranderd. Bestuurskundigen zijn altijd buitengewoon actief, dat is ook het onderscheidend vermogen met andere studies. De organisatie, de B.I.L. als vereniging, het studentenblad, activiteiten, studentenevaluaties en de buitenlandse reizen. De activiteit is aanmerkelijk hoger dan bij anderen. Onze collega’s waren er altijd jaloers op.

“Bestuurskundigen zijn altijd buitengewoon actief.”

Hoe zie jij de B.I.L. nu als docent, Jan?

J: De vereniging heeft zeker een toegevoegde waarde. Het grootste voordeel is dat mensen elkaar makkelijk leren kennen. Ik vind dat er een betere balans is gekomen dit jaar in inhoudelijke activiteiten en de feestachtige kant van de zaak. Ik zie een grote bereidwilligheid om mee te denken aan inhoudelijke activiteiten. Ze zijn enorm bezig om contact te houden met de Vijfde. Toch vind ik het jammer dat het uiteindelijke bereik onder eerstejaars studenten beperkt blijft. Ik denk dat het vergroten van het bereik een nieuwe missie zou moeten zijn.

“Het vergroten van het bereik zou een nieuwe missie moeten zijn.”

F: Ik zou het eigenlijk wel handig vinden als de B.I.L. ook een kamer op de Vijfde heeft. Want je merkt dat de afstand van kelder naar de Vijfde erg groot is. Het is handiger als je bij elkaar zit, omdat je dan even met elkaar kunt praten. Voor de relatie met de docenten is het ook heel goed om er een tweede kamer bij te hebben. Ik zie het niet gebeuren, maar het zou wel fijn zijn.

Hoe ervaart u het digitale tijdperk in combinatie met het onderwijs?

F: Als het niet hinderlijk is, dan is het goed. Ik heb bijvoorbeeld een vreselijk slecht handschrift, een PowerPoint helpt daarbij. Je moet het gebruiken als een middel en niet als doel.

J: Ik zie een aantal interessante ontwikkelingen, zoals de streamingcolleges voor de avondstudenten. Maar de

mogelijkheid om direct vragen te stellen wordt daardoor helaas wel weggenomen. Daarnaast vind ik het digitaal posten en reageren op elkaars posts via blackboard een leuke en efficiënte toepassing. Ik vond het wel minder dat ik een keer zonder het te weten door een student al twee blokken lang werd opgenomen via een audiorecorder. Op zichzelf vind ik dat niet erg, maar ik zou het wel graag weten en ik zou het ook netjes vinden als studenten het dan even aangeven. De nieuwe middelen vragen ook om nieuwe omgangsvormen.

“De nieuwe middelen vragen om nieuwe omgangsvormen.”

Hoe ervaar jij de studenten?

J: Ik kan ‘t het beste vergelijken met hoe ik zelf al was als student. Je ziet dat de vaardigheden van de studenten wel toenemen. Ze kunnen nu beter een fatsoenlijke presentatie houden en een debat voeren. Bij de werkgroepen zie je dat ze mondiger zijn en meer lef tonen, mits je ze daartoe aanmoedigt. Dat is denk ik een positieve ontwikkeling. Een wat nieuwere ontwikkeling is dat studenten steeds meer gaan ‘shoppen’ in de voorbereiding op het tentamen en de colleges.

F: Dat is ook het verschil tussen bestuurskunde en een andere studie zoals geschiedenis, die ik zelf onder andere gedaan heb. Iedereen die geschiedenis studeerde bereidde zich ook goed voor. Voor een vak waar je toch niets aan hebt op de arbeidsmarkt moet je ook echt gemotiveerd zijn. Vroeger waren er boeken die interessant waren om er naast te lezen. Tegenwoordig moet je eigenlijk zo snel mogelijk afstuderen en wordt er geen ruimte laten voor algemene academische vorming.

Als je veel doet naast je studie en als algemeen academicus zelfstandig kan werken, dan heb je een maatschappelijke meerwaarde en ontwikkel je het academisch denk- en werkniveau. Maar niet als je kan opsommen wat de verschillende methoden van een bepaalde theorie zijn.

Tegenwoordig moet je eigenlijk zo snel mogelijk afstuderen en wordt er geen ruimte laten voor algemene academische vorming.

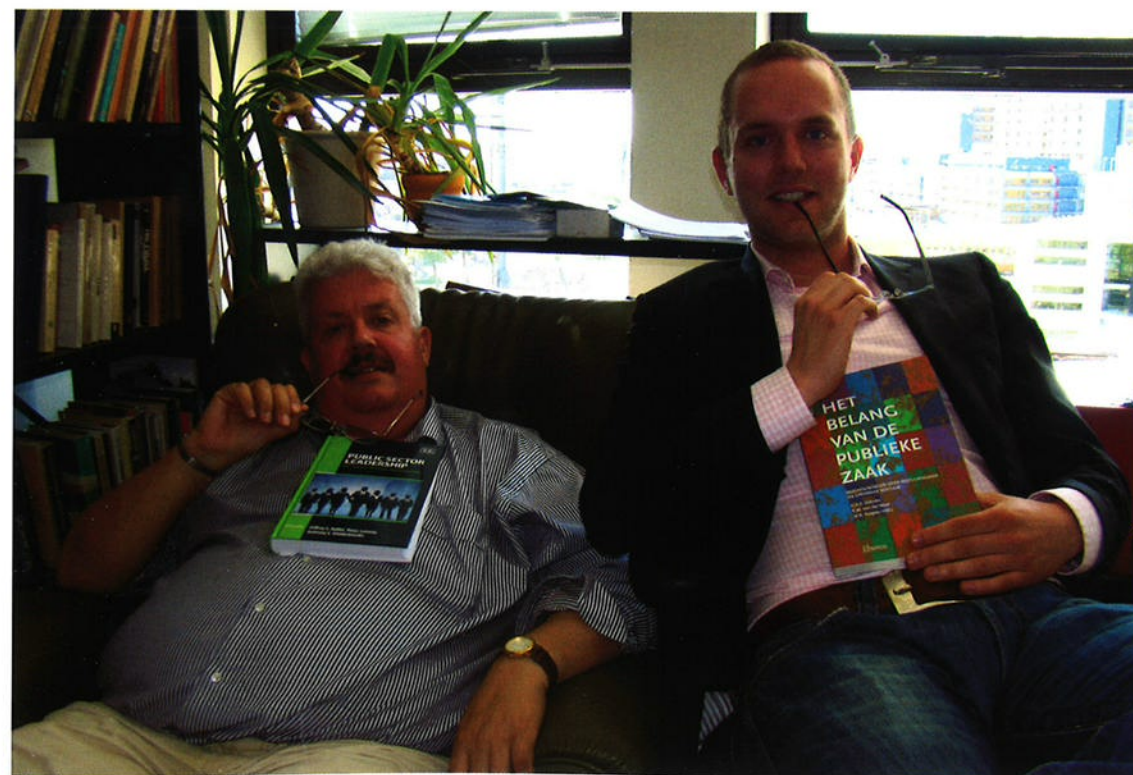
Denk je dat je hier net zo lang zult blijven als Frits van der Meer?

J: Dat is bijna een gewetensvraag. Tot nu toe is het maar net wat er op mijn pad komt. Bovendien ligt het er aan of ik uiteindelijk ook een academische carrière ambieer. Daar ben ik nog niet helemaal uit. Ik ben nu zeven jaar docent en ik kan me ook voorstellen dat er een moment komt dat ik eens buiten het onderwijsveld wil kijken. De komende jaren is het echter zeker mijn ambitie om hier te blijven. Ik vind het ontzettend leuk en ik haal heel veel uit de verdieping, die je zelf ook krijgt als docent. Ook het doceren zelf en het contact met studenten vind ik erg leuk. Die combinatie is uniek.

Zijn er nog onderdelen binnen het vakkenpakket die jullie missen, of die jij zelf zou willen geven?

J: Ik zou het eigenlijk wel interessant vinden om iets met lokaal bestuur te doen.

F: Uiteindelijk komen de meeste ambtenaren daar terecht. Er is geen vak lokaal bestuur binnen ons pakket en dat zou eigenlijk wel moeten. ■

Prikbord

Verhuisd? Nieuwe kamer? Geef je nieuwe adresgegevens door aan de secretaris!

De B.I.L. is altijd op zoek naar goede samenvattingen. Heb jij nog een uittreksel liggen? Stuur deze dan op naar de B.I.L. Je kunt je email sturen naar penningmeester@bilboard.nl. Indien wij de samenvatting kunnen gebruiken krijg je hier uiteraard een vergoeding voor.

De redactie van Bestuurskundige Berichten ontvangt altijd graag reacties en brieven van lezers. Wil je reageren of heb je interesse in het schrijven van een artikel, mail dan naar secretaris@bilboard.nl.

Openingstijden zomerreces

De gehele maand juli zijn wij gesloten. Wel kunt u een e-mail sturen naar bil@bilboard.nl, dan nemen wij contact met u op.

Vanaf maandag 23 augustus zijn wij geopend en is de B.I.L kamer weer iedere maandag tot en met vrijdag open van 10.00 tot 16.00 uur.

Er was een tijd van komen en er was een tijd van gaan. Maar nu is de tijd om terug te keren!

De B.I.L. zoekt haar alumni!!!

Ben je zelf een afgestudeerd bestuurskundige? Meld je dan aan! Ken je oud-studiegenoten die nog geen lid zijn: laat ze zich aanmelden als B.I.L. alumni-lid.

Via deze weg verlies je nooit je studie, je studievrienden en de B.I.L. uit het oog.

Graag uw aandacht voor het volgende:

Indien u uw lidmaatschap bij de B.I.L. wilt opzeggen dient u dit schriftelijk of per e-mail aan te geven voor 1 augustus 2010.

U kunt een brief sturen naar:
B.I.L t.a.v. Marjolein Thon
Postbus 9555
2300 RB Leiden

Of u kunt een e-mail sturen naar secretaris@bilboard.nl

Je tweede week bij Financiën...

...hou jij de Rijksuitgaven in de gaten.

Zodra je aan de slag gaat bij het ministerie van Financiën werk je aan de begroting van Nederland. Wat gebeurt er met de financiële meevallers en hoe gaan we om met financiële tegenvallers? Bij het ministerie ben je betrokken bij vragen op vele beleidsterreinen en heb je altijd te maken met invloedrijke thema's en belangrijke onderwerpen. Denk bijvoorbeeld aan de Rijksuitgaven. Bij Financiën tel je meteen mee.

Financiën zoekt startende bestuurskundigen

Ben je op zoek naar een baan waarin je direct veel verantwoordelijkheid krijgt en mee kunt denken over uitdagende projecten met maatschappelijke gevolgen? Dan is werken bij het ministerie van Financiën iets voor jou. We zijn op zoek naar talentvolle bestuurskundigen die zich willen inzetten voor een financieel gezond en welvarend Nederland. Kijk voor meer informatie op www.minfin.nl of bel 070 - 342 89 69. Je sollicitatie mail je naar recruitment@minfin.nl.

Werken bij het Rijk. Als je verder denkt

www.werkenbijhetrijk.nl

Ministerie van Financiën

selexyz studieboeken

Bestel met een paar simpele muisklikken al je studieboeken op selexyz.nl. Daar vind je namelijk altijd de complete en up-to-date boekenlijsten van de meeste studies in Nederland. Ga snel naar selexyz.nl voor meer info. En voor het bestellen van je studieboeken, natuurlijk.

al je studieboeken compleet en
up-to-date op selexyz.nl

selexyz